

Veiledning

i

Den nyere Biavlsmethode

efter

Dzierzon.

Red

Thorvald Thorson

Lieutenant.

Aalborg.

Trykt i Stiftsbsgtrykkeriet.

1859

- forerindring.

I denne lille Bog, som er bestemt for Landmænd, der maatte ønske at erholde nogen Kjendstab til den i den nyere Tid sig fremarbejdende rationelle Biavl, har jeg anført Et og Andet, som tidligere ikke har varet tilstrækkelig bekjendt.

Det er paa Opfordring fra flere Siderat disse Blade sendes i Trykken. Maatte de virke til den „Dzierzonske Biavlsmethodes" Udbredelse, naae de deres Hensigt. Jeg haaber senere at faae Tid til at forfatte et mere selvstændigt Værk, saalænge beder jeg Publikum tage tiltakke med nærværende, som jeg mener ikke at burde gjøre for vidtløftigt og dyrt. Ved Hjælp af det her Fremsatte vil man selv kunne arbeide sig ind i den nu allevegne som fordeelagtigere ansete Methode.

Da Dzierzonske-Biboliger er aftegnede i Almanaken Foriaar, og samme antages udbredt overalt i Landet, har jeg meent at kunne undlade at fordyre denne Bibog ved Kobbere; kun skal jeg gjøre opmærksom paa, at man ikke skal være altfor ængstelig i Valget mellem de forskjellige Slags Dzierzonkasser. Jeg vil anbefale ikke at bruge Rammer i Staderne, men blot Pinde, og idet jeg paa det bestemtteste fraraader at danne Dzierzonkasserne af Træ, anbefaler jeg Straaet som det varmeste og billigste Materiale til Biboliger. Jeg selv fabrikere deilige Dzierzonkasser af presset Straa paa en dertil indrettet lille Maskine af Træ. Paa denne Maskine faaes alle Kasserne fuldkommen eens, altsaa passer en Tavlebærer til een Kasse ogsaa ganske nøiagtigt til alle de andre. Maskinen har ogsaa den store Fordeel, at enhver Arbejdsmand kan arbeide med den. Den koster 15 Rd.

Ved at skrive denne Bog har jeg benyttet mig af de bedste tyske Værker om Biavl. Halds Theilgaard pr. Viborg, i Januar 1859.

Thorvald Thorson,

Lieutenant

Register

	Side
Bistadet	1
De tre Slags Bier i Bistadet	2
Dronningen, ogsaa kaldet Viseren	2
Dronen, ogsaa kaldet Vandbien	3
Arbeidsbien, den almindelige Bi	4
Biernes Fjender	6
Sværmen	13
Tromlingen	24
Biernes Sygdomme	34
At forene Bifolk	37
Dzierzonstaden	40
Bestridelse af Arbejdet i de forskjellige Maaneder	73

Bistadet.

Det ældre Udtryk for „Bistade" var „Bistok" og hidrører fra, at man tidligere kun holdt Bier i hule Træstammer. Enkelte Steder høres endnu Ordet „Bistok", som dog nu betyder baade en Bolig for Bierne, hvadenten den er af Træ eller Straa, og Bifolket, som boer i Boligen, hvorimod Ordet „Bikube" i Reglen kun betyder Biboligen. Jeg antager at Ordet „Bistade" rettest betyder under eet „Bierne, deres Bikube og det i Kuben varende Biværk"; hvorimod Ordet „Bikube" rettest betyder en Bibolig uden Bifolk.

Bistadet kaldes svagt eller stærkt, eftersom det deri boende Bifolk tæller faa eller mange Bier. En ung Bicolonie kaldes sværm. Antallet af Bier i et Stade varierer mellem 2000 og 80,000. 4000 Bier veie omtrent et Pund; man kan altsaa omtrentlig beregne Antallet af Bier i en sværm, ved at veie den, men man maa da erindre at Bierne altid, naar de uddrage som sværm, føre endeel Honning med sig - fra 1 til 3 ~~7~~ efter sværmens Størrelse.

2

De tre Slags Bier i Bistadet.

I ethvert normalt Bistade findes om Sommeren 3 Slags Bier: Dronningen, Dronen og Arbeidsbien.

Dronningen, ogsaa kaldet Viseren.

Den sees sjælden udenfor Stedet. Den er 3 à 4 " længerer en Den Arbeidsbi (som antages bekjendt), glindsende bruun paa Ryggen (undertiden sortladen), guulrød paa Benene og under Bugen. Viseren er det eneste udviklede Hundyr i Stedet og lægger alle Æggene; den befrugtes faa Dage efter dens Fødsel udenfor Stedet høit oppe i Luften af en Drone, og den er da istand til, i Reglen for hele sit Liv, at lægge befrugtede Æg. Af de befrugtede Æg fremgaae Visere og Arbeidsbier, af de Æg, som lægges uden at være befrugtede, fremgaae Droner. Dronningen har ogsaa en Stemme, som ofte høres af Bifaderen om Aftenen før en Eftersværm afgaaer, den lyder „Tyh, Tyh, Tyh, Tyh, Tyh, Tyh " eller „Qva, Qva, Qva, Qva, Qva, Qva ". Ved at tage Viseren i Haanden mærker man ogsaa let, at den har en eiendommelig Lugt; det er kanske derved, at Bierne i et Stade kjende hinanden, at Dronningens Lugt meddeler sig til hele Folket. Dronningen frem

3

gaaer af et befrugtet Æg, hvoraf under almindelige Forhold vilde fremgaae en Arbeidsbi. Grunden til at der fremgaaer en Dronning af et saadant Æg, er den større Celle, hvori Ægget udvikles og den mere udsøgte Næring, der rækkes den af Ægget fremgaaede Orm. Dronningens Alder gaaer indtil 4 à 5 Aar, og det Antal Æg, den i et Aar kan lægge, naaer indtil Tallet 200,000. Der findes kun i sjældne Tilfælde mere end 1 Dronning i et Stade.

Dronen, ogsaa kaldet Vandbien.

Dronen er Hanbien i Stedet og tjener kun til at befrugte Dronningen. Den er næsten lige saa lang som denne og sværere bygget. Den sees saa godt som ved ethvert Stade om Sommeren, at flyve ud fra om Formiddagen til hen paa Eftermiddagen. Den forekommer i almindelige Stader kun

om Sommeren, men dræbes af Arbeidsbierne om Efteraaret. Den mangler Braad, og man kan saaledes tage den med Fingrene uden at blive stukken. Den fremgaaer af de ubefrugtede Æg, som i Reglen lægges i de større Celler - Dronecellerne. Undertiden lægges ogsaa Droneæg i de mindre Celler, hvorover Bierne da lægge et ophøiet Laag.

Arbeidsbien, den almindelige Bi.

Arbeidsbien henhører til samme Kjøen som Dronningen, men er ikke saa udviklet som denne og i Reglen ikke istand til at lægge Æg. Under visse Forhold kan den dog lægge Æg, men disse ere da ubefrugtede og frembringe kun Droner. Den er mindre end de to andre Slags og fremgaaer af Æg, som lægges i de smaa Celler.

Biens vigtigste indre og ydre Kjendetegn ere: De to større og 3 mindre Øine. Midt imellem de to store Øine ere to Følehorn. Paa Hovedets Underdeel findes en Bidetang og derimellem en lang Snabel. Paa Bryststykket findes de 4 Vinger og 6 Fødder. Paa Bagbenene findes to Skaale eller Fordybninger, hvori Bierne samle Blomsterstøvet i Marken og bære det hjem.

I Baglivet er især Honningmaven vigtig, hvori Bien ved Hjælp af Snabelen samler Honningsaften. Under Bugen findes 6 smaa Halvringe, hvorimellem Voxet sveder ud i femkantede fine Plader. Allerbagest sidder Braadden, der staaer i Forbindelse med Giftblæren i Baglivet. Paa Siden af Underlivet findes Luftrør, hvorigjennem Bien aander og undertiden frembringer Lyde. Æget, hvoraf Arbeidsbien fremgaaer, bliver tredie Dagen efter Lægningen til

5

Larve. 9de Dagen efter Ægets Lægning retter Ormen sig ud i Cellen i hele sin Længde. Bierne, som have fodret Larven hele Tiden med en Blanding af Honning, Vand og Blomsterstøv, som blandes i Biens Mave, fodre den endnu den 9de Dag, hvorpaa de tildække den med et Laag af Vox. Larven spinder sig ind og voxer i 10 Dage. Den 21de Dag efter Ægets Lægning skærer den unge Bi Laaget af sin Celle og gaaer ud. Disse Tidsangivelser variere dog lidt i Forhold til Varmen i Stedet.

Bierne see godt om Dagen, men ikke naar det er mørkt. De have en meget fiin Følelse i Følehornene. De lugte udmærket godt, hvormom man kan overbevise sig ved at sætte Honning hen paa et Sted, hvor det ikke kan sees, idet Bierne dog let finde det. Ved Hjælp af Smagen skjelne de mellem de forskellige Slags søde Ting, de træffe paa (ogsaa ved Lugten), ogsaa finde de ved denne Sands ikkelugtende Substancer, som de behøve, som Salt f. Ex. At Bierne høre godt og kunne ved Lyd gjøre sig forstaaelige for hverandre, bemærker man let ved sværmningen og den Maade, hvorpaa de svare hverandre, naar en eller anden Bi trykkes eller mærker Fare. Biens Følelse er hovedsagelig concentreret i Følehornene og er der udmærket fiin.

6

Biernes Fjender.

Saa vel Sommer som Vinter, Dag som Nat, ere forskellige Dyearter opsatte paa at tilføie Bierne Skade - eller rettere: at gavne sig selv paa Biernes Bekostning. Som Biernes Fjender maae navnlig nævnes: Møl (forstjellige Arter), Hvepser, Myrer, Muus, Rotter, Ørentvister, Edderkopper, Tudser og Frøer, Maare og Ræve, Svaler, Spætter og flere Fugle. For at undgaae Møl, Hvepser og Ørentvister maa man stedse have stærke Bifolk og sørge for, at Biboligen ikke har Revner og Huller,

med Undtagelse af Flyvehullet. Møllene søge især om Natten eller Aftenen om Foraaret og Sommeren at trænge sig ind i Staderne. Ere de først komne ind, lægge de Æg i Voxtavlerne, af Ægene fremkomme Orme, som gennem gnave Tavlerne og ødelægge mange unge Bier ved at spinde lange Traade gennem Cellerne. Muus ere Biernes Fjender baade Sommer og Vinter. Om Vinteren søge de at skaffe sig et Opholdssted og Forraadskammer i Bistadet, hvor de da fortære Honning og gjøre Stadet stor Skade ved bestandig at forstyrre Biernes Ro. Om Sommeren kunne de gjøre stor Skade ved at æde selve Bierne, som de snappe om Livet og bide tvers over. Rotter, Maare og Ræve ere især Vinterfjender, idet de æde Hul paa Bikuberne og rive Værket deri itu. Edderkopper fange Bierne i deres Net. Tudser og Frøer

7

søge gjerne til Opholdssted i det under Bistaderne voxende Græs, og de snappe da de deri nedfaldende trætte Bier. Svalerne ere Sommerfjender, de æde Bierne og fodre Ungerne dermed. Spætterne lokke Bierne om Vinteren frem til Flyvehullet ved at pikke med Næbbet paa Kuben, og de kunne fortære en stor Deel Bier i kort Tid, hvorved de skade saa meget mere, som Bierne om Vinteren i Reglen kun yngle sædeles lidt.

Endnu en slem Fjende, Myren, have Bierne at trækkes med, foruden endeel ganske smaa Insecter, som de undertiden angribes af under deres Arbeide paa Blomsterne. Men disse sidst anførte Fjender kan man ikke altid værges imod, da Myrene undertiden (ofte kan man undgaae Myrene, naar de angribe Stadet ved at løbe op ad Pælen hvorpaa det staaer, man behøver da blot at smøre flydende Tjære paa Pælen) af Bierne selv slæbes ind i Staderne, og de andre Smaafjender ikke kunne skaffes bort fra Blomsterne. Ved hensigtsmæssige Biboliger og Pladse til at opstille dem paa, samt ved at holde sine Bier til enhver Tid kraftige, forhindrer man bedst Biernes Fjenders skadelige Indflydelse.

Til forskjellige Aarstider have Bierne forskjellige Arbeider at udføre, jeg skal her gennemgaae de vigtigste.

8

Den største Deel af Aaret beskæftige sig endeel Bier med at fodre og varme Ynglen. Dronningelarven fodres med et mere udsøgt Foder end de Larver, hvorefter de andre Bier fremkomme. For at varme Ynglen lægge Bierne sig i tætte Klumper over de Tavler, hvor den befinder sig. De passe Tiden, da Larven vil indspinde sig, og lægge da et Voxdække over Cellen. Naar den unge Bi forlader Cellen, bære de dette Voxdække ud af Kuben. I de Celler, som staae Ynglen nærmest, ophobe de gjerne fortyndet Honning, for at bruge denne til Foder. Det er hovedsagelig de yngre Bier, som sørge for at pleie Ynglen, de ældre hente om Sommeren Honning og Blomsterstøv i Marken.

Honningen opsuge de gennem Snabelen og fylde dermed Honningblæren. Til forskjellige Tider udsvede af de fleste Blomster Honningsaft. Ved Hjemkomsten til Stadet give de igjen Honningen fra sig i de nærmeste tomme Celler og flyve da igjen ud. I den paafølgende Nat, efterat Honningen om Dagen er indsamlet, optage de igjen Honningen i Honningblæren, hvori den da ligesom renses, og derpaa give de den atter fra sig i de høiere i Stadet liggende tomme Celler. Den lægges uden Forskjel i de større og mindre Celler. Ved Indsamling af Blomsterstøv benytte Bierne sig af Bidetangen og Skaalene paa Bagbenene. Blomsterstøvet aflægges kun

i de mindre Celler, og naar en Celle til Randen er fyldt med Blomsterstøv (denne nedlægges lagviis i Cellen med Honning) lukkes den ligesom en fyldt Honningcelle med et Voxlaag. Bierne aflagre aldrig Blomsterstøvet i de større Celler. De ældre Bier samle tillige Vand og Kit samt saltagtige Substantser; men alle disse Ting kunne kun af Bierne indbæres i den blidere Aarstid - ikke om Vinteren.

Bierne danne Voxtavlerne ved at sammenføje de smaa Voxplader, som svede ud imellem Ringene paa Underlivet. De benytte hertil fornemmelig Bidetangen. Cellerne, hvori Arbeidsbierne og Dronerne udklækkes, ere sexkantede, medens Bunden er tresidet. Ved denne Form indtages af det størst mulige Celletal til den mindste Plads. En Voxtavle har Celler paa begge Sider, og disse to Lag Celler have en fælleds Væg til Bund. Cellerne ere vandrette med en ringe Bøining opad; Tavlerne staae lodrette. For paa en Tavle at kunne gaae over fra Bygningen af smaa Celler til Bygningen af Droneceller ere Bierne nødte til at bygge en Række uregelmæssige Celler, som kaldes Overgangsceller. Bygge Bierne af en eller anden Aarsag en enkelt Celle isoleret fra de øvrige, da dannes den ikke sexkantet, men rund. De Celler, hvori Dronningeæggene udvikles, kaldes Viser- eller Dronningeceller, og opføres uden nogen bestemt Lov paa forskellige Steder i Tavlen. De

10

ere større end de andre Celler, staae lodret og ere dannede omtrent som et Agern. Dersom Bierne bygge dem for at Dronningen der skal lægge Æg, dannes de af Form som et Agern og kaldes sværmceller. Bygge Bierne derimod en Dronningecelle over et alt i en lille Celle lagt Æg, hvilket gjerne skeer, naar Dronningen pludselig gaaer tabt, saa at Bierne paa denne Maade maa see til af et allerede lagt Æg at skaffe sig en Dronning, da kaldes denne Celle, der er mere aflang end et Agern, en Efterskafningscelle. Henimod sværmetiden opføre Bierne gjerne sværmeceller, som Dronningen da besætter med Æg. En Dronningecelle indeholder omtrent 100 Gange saa meget Vox som en almindelig Arbeidsbicelle. Voxtavlerne bygges parallelle med saa megen Plads imellem hver to Tavler, at Bier paa de to modsatte Tavler kunne passere forbi hverandre - Afstanden er $\frac{1}{2}$ Tomme. Tavlen selv er omtrent 1 Tomme tyk. For at kunne komme fra den ene Tavle til den anden anbringe Bierne hist og her paa Tavlerne smaa Huller til Gjennemgange. Tavlerne fastgjøres til Boligens Vægge og Loft, hvor de støde paa disse, de opfylde i Reglen hele Boligens Brede, men naae sjælden ganske til Gulvet. I Reglen er saa megen Plads mellem Gulvet og Tavlernes nederste Ende, at en Bi kan passere derigjennem.

Grunden til at Blomsterstøvet kun aflagres i de

11

smaa Celler og aldrig i Drone- eller Dronningeceller, antages enten at være den, at Dronecellerne i Reglen staae i nogen Afstand fra det Sted, hvor Ynglen fortrinsviis om Foraaret besinder sig, idet Bierne hovedsagelig skulle benytte det opbevarede Blomsterstøv om Foraaret og altid, holde Foderet for Ynglen i Nærheden af denne; eller muligviis kan Grunden søges i et Instinkt hos Bierne, som siger dem, at Blomsterstøvet er lettere til at gaae i Gjæring, dersom det nedpakkes i større Portioner end om det nedlægges i mindre do. Det hører til de store Sjældenheder, at der i een og samme Celle nedlægges Støvet af forskellige Slags Blomster.

Arbeidsbierne hente ogsaa Vand, som de behøve til at blande i Honningen ved Tilberedningen

af den Velling, hvormed Ynglen fodres. Dersom Bierne i Foraarstiden, naar der yngles stærkt, ikke kunne flyve ud paa Grund af Veiret, maa man fodre dem med Vand. Den med Vand fortyndede Honning seer man altid i Nærheden af de Celler, hvori der findes Yngel, og ved Honninghøsten maa man ikke lade denne Honning komme mellem den øvrige, da det i den indeholdte Vand let bevirker en Gjæring.

Bierne indsamle ogsaa Kit til at tillukke mulige Revner i Boligen med. De overdrage med Vox og Kit forraadnende Gjenstande, som maatte være indbragte i Stedet, og som de ikke kunne skaffe ud deraf

12

igjen: f. Ex. en død Muus eller Snegl. Om Efteraaret danne de ogsaa ved Hjælp af Kit og Vox en Slags Formuur ved Flyvehullet, for dermed at svække Kraften af den indtrængende kolde Luft. Med Vox og Kit overtrække de ogsaa Boligens Vægge.

Boligens Rensning og Reengjøring er ogsaa Arbeidsbiens Sag. Cellaag og døde Bier skaffes ud af Flyvehullet. Om Sommeren ere endeel Bier bestandig paa Vagt ved Flyvehullet og ethvert andet i Boligen muligviis værende Hul for at afværge muligt tilstedeværende Fjenders Indtrængen. Især om Dagen ere Bierne udsatte for Angreb af Hvepser og fremmede Bier, om Natten af Møl og andre Insecter.

Arbeidsbierne skulle tillige sørge for at Stedets Indre tilføres frisk Luft. Man er i Reglen af den Mening, at Bierne ere istand til ved at stille sig i eller tæt uden- og indenfor Flyvehullet og med største Hurtighed bevæge Vingerne at frembringe en Luftstrøm ud af og ind i Kuben. At Bien med megen Kraft skaffer Bevægelse i Luften, kan man let overbevise sig om ved at holde en Haand tæt hen til en i den omtalte Stilling staaende Bi. At Bierne behøve Luftfornyelse inde i Stedet behøver ikke at bevises, da de aande, og den indbragte Honningsaft ofte er meget vandblandet og følgelig uddunster stærkt. Denne Brusen med Vingerne seer man aldrig hos

13

viserløse Stader, og den ansees altid for et Tegn til Velbefindende og Glæde. Om Sommernætterne kan man, hvor flere Stader staae sammen, høre denne Brusen langt bort, indtil 50 Alen.

Sværmen.

Naar et Bifolk deler sig for at danne to Folk istedetfor eet, siges det at sværme, og Delingen paa naturlig Maade foregaaer derved at endeel af Bierne flyve ud i Luften med den gamle eller en eller flere unge Dronninger, og at de udflyvende Bier opspore sig en ny Bolig eller forskaffes en saadan af Bieierne.

I Reglen opstaae sværmene saaledes: Ved Naturens Opvaagnen til nyt Liv tiltager ogsaa i almindelige Bistader Biernes Antal. Allerede i Januar begynde ofte stærke Bifolk at ansætte Yngel, og med Dagenes tiltagende Længde tiltager ogsaa Ynglen i Stedet. I Mai og Juni ere da gjerne Bierne i Stedet saa mange, at de baade af Mangel paa Plads og paa Grund af den tiltagende Varme i Stedet begynde at lægge sig i Klumper udenpaa Kuben. Paa denne Tid bygge Arbeidsbierne sværmeceller, og Dronningen lægger Æg i disse. Med hver Dag rykker Stedet da et Skridt fremad i Folkeantal og Yngelrigdom, og med hver Dag kommer Tidspunktet for een eller flere unge Dronningers Fødsel

14

nærmere. Den gamle Dronning, som frygter de i Cellerne værende unge Dronninger, drives da

ifølge Instinkt til at forlade Stedet, og idet endeel Bier følge med den, har man en Forsværmen. Der er forskellige Meninger om, om det er Dronningen eller Arbeidsbierne, der foranlediger sværmen. I Reglen gaaer sværmen saaledes for sig.

Det er varmt Veir, og Bierne ligge siden flere Dage i Klumper udenfor Flyvehullet. Endeel Bier hente Honning og Blomsterstøv fra Marken, men stedet for at bringe det Hjembragte ind i Stedet, begive de hjemvendende Bier sig hen til de udenfor Stedet hængende Klumper af Bier. Biernes Flugt bliver uordenlig og hører endelig ganske op. Pludselig river en af de udenfor liggende Bier sig løs fra Hoben og løber frem og tilbage ovenpaa de andre Bier med en ejendommeligt Brus. I næste Øieblik følge flere og endelig alle de udenfor liggende Bier Exemplet. Bierne løbe brusende imellem hverandre og begynde at strømme ind igjennem Flyvehullet. Har man Vinduer i Biboligen, kan man nu see hvorledes hele Folket strømmer til Honningcellerne og fylder sig Honningblæren med Honning. Derpaa strømmer endeel af Folket i vild Glæde hurtigst muligt ud af Flyvehullet og flyver ud i Luften. Der iagttages da gjerne en Pause et Øieblik, hvorpaa Dronningen kommer ud paa Flyvebrædtet og flyver

15

efter kort Betænkning ligeledes ud i Luften; derpaa følger da atter en Deel af Folket.

I nogen Tid flyve Bierne nu omkring i Luften under en eiendommeligt Brus. Man antager, at de under denne sværmen i Luften vente paa, at Dronningen skal vise sig, og ved at sætte sig etsteds give Signalet til at Bierne, som høre til sværmen, skulle samle sig. Dette skeer da ogsaa. Enten samle Bierne sig paa eet Punkt, de hænge sig fast i een Klump paa en Green eller anden Gjenstand, og Dronningen begiver sig til dem; eller ogsaa sætter Dronningen sig først, og Bierne samle sig om den. Er saaledes hele det uddragne Bifolk samlet paa eet Punkt, er Øieblikket kommet da Eieren af sværmen maa gjøre Anstalter til at skaffe den i en Bolig.

I nogen Tid bliver sværmen, dersom man ikke indfanger den, hængende. Hvor længe den forbliver hængende paa samme Sted kan ikke bestemmes, da det er ganske forskelligt. Er den udsat for den brændende Sols Straaler, flyver den snart bort - derfor er det almindeligt at hænge et Lagen mellem den og Solen. Jeg har seet sværme hænge paa samme Sted i over to Dage, men det hører til Sjældenhederne. Den første sværme, Forsværmen, som har hos sig den gamle, frugtbare Dronning, er gjerne den mest taalmodige; maaskee fordi den gamle Dronning paa Grund af sit med Æg fyldte Legeme har

16

vanskeligt ved at flyve langt. Det hænder, at den gamle Dronning slet ikke længer kan flyve, men idet den vil flyve ud fra Flyvebrædtet, falder ned paa Jorden. Bierne flyve da nogen Tid om i Luften, ja hænge sig vel ogsaa i en Klump etsteds, men flyve omsider tilbage til Moderstaden, naar Dronningen bliver borte. Findes der nu under Stedet Græs og Ukrud, bliver man ofte slet ikke Dronningen vaer, den gaaer da tilgrunde og man lider et Tab. Det er allerede af denne Grund tilraadeligt at have Jorden under og foran sine Bistader reen og fri for Ukrud. Er Jorden reen, bliver man let Dronningen vaer, man kan da lade den løbe over paa en Green, der holdes hen til den, eller i den Kube, hvori man vil fange sværmen. Bringes den da til det Sted, hvor sværmen har samlet sig, bliver man paa en let Maade Herre over denne, da sværmen vil holde sig til Dronningen.

Naar den første sværme har forladt Stedet, er der, som omtalt, i Reglen unge Dronninger ifærd

med at udvikles. Den første af disse, som er moden, forlader sin Celle og løber ud i Stedet. Den kommanderer da i Stedet, som det hedder, da den er den eneste frie Dronning. Men snart modnes flere Dronninger i Cellerne. Disse tør dog ikke forlade deres Celler af Frygt for den alt af Cellen udløbne. Man hører da i flere Skridts Afstand fra Stedet,

17

hvorledes den frie og de indesluttede Dronninger ligesom svare hverandre. Fra den frie Dronning høres et lydeligt „Thy" gjentaget flere Gange efter hverandre, medens der fra de endnu i Cellerne indesluttede modne Dronninger høres en dumpere Lyd „Qva" ligeledes flere Gange gjentaget. Man antager at den fra de indesluttede Dronninger kommende dumpere Lyd er bevirket ved den snevre Celles Vægges Modstand mod Lyden. Naar Landmændene høre disse Lyde om Aftenen, sige de at Bierne raabe ud og ville sværme. Idet den frie unge Dronning søger at undgaa sine Medbeilerinder, vil den paa den første gunstige sværmdag afgaa med en sværm. Idet sværmen strømmer ud af Kuben, forlade i Reglen samtidigt flere modne Dronninger deres Celler, og endeel rives med af Strømmen og blande sig i sværmen. Saaledes skeer det, at anden sværm ofte medfører 8 og flere unge ubefrugtede Dronninger. sværmen lægger sig derfor ofte paa flere Steder, istedet for i een samlet Klump, og man har derfor dobbelt Møie med at indfange den. Men ikke alene Indfangningen er vanskeligere, ogsaa at faae den indfangede sværm til at blive i sin Kube er vanskeligere end ved Forsværmen. Idet anden sværm medbringer flere Dronninger, deler ogsaa ofte Folket sig i flere Partier, der hvert især udkaarer sig een af de unge Dronninger til Herskerinde. Det hænder

18

derfor, at Bierne, istedetfor at dræbe alle Dronningerne paa een nær allerede den første Nat, lade flere eller alle Dronninger ilive. Disse Dronninger, som søge at undgaa hverandre, foranledige da ofte, at sværmen igjen forlader sin Bolig og flyver bort. Ved med Fingrene at borttage de overflødige Dronninger, saa at Folket kun beholder een tilbage, har man gjort et godt Skridt fremad til at faae Folket til at blive i den Bolig, hvori det fattedes.

Da ved anden sværms Afgang ofte forefindes endnu flere Dronninger i Cellerne, som efterhaanden modnes, bevirker dette ofte igjen en tredie sværm, der ligesom anden sværm har flere ufrugtbare Dronninger og ligeledes kan hjælpes derved, at man borttager de overflødige. Anden og tredie sværm samt Moderstaden faae da unge Dronninger, medens Forsværmen faaer den gamle Dronning, som er overvintret. Forsværmen medbringer de fleste Bier og en frugtbar Dronning, og den er derfor særdeles skikket til hurtigt at faae Forraad af Honning og Yngel.

Anden sværm har mindre Folk og tredie sværm endnu mindre. Da disse sværme tillige have ufrugtbare Dronninger, som, for de kunne lægge frugtbare Æg, maae flyve ud af Stedet for at blive befrugtede, ere de aldrig saa sikre som Forsværmen. Derimod ere de efter en lykkelig overstaet Befrugtning af den unge Dron

19

ning, og naar de tillige have indsamlet et tilstrækkeligt Vinterforraad, sikkrere at overvintre, da de ere forsynede med unge Dronninger, der lettere udholde Vinteren end de gamle. De ere derfor i Reglen ogsaa meget productive i det andet Aar, da en yngre Dronning er frugtbarere i Reglen end en ældre.

Dersom en Forsværm endnu i samme Sommer, den selv er sværm, udsteder en sværm, hedder denne en Jomfrusværm. Jomfrusværmene har da en gammel Dronning, men er ikke saa folkerig som Forsværmene, og da den kommer senere paa Sommeren, er man ikke saa sikker paa, at den kan indsamle tilstrækkeligt Vinterforraad. Undertiden kan Jomfrusværmene ogsaa have een eller flere unge Dronninger Istedetfor en gammel. Dette er Tilfældet, naar Bierne i Forsværmene have, fordi den gamle Dronning paa en eller anden Maade er omkommen, ansat flere unge Dronninger. Da man i dette Tilfælde hører de unge Dronninger „tyhte og qvæ" kaldes en saadan sværm en Sanger-Jomfrusværm. Da denne kun er i Besiddelse af ufrugtbare Dronninger, er den ikke saa paalidelig, som en Jomfru-Forsværm, men efter foregaaet Befrugtning og tilstrækkeligt Vinterforraad er den bedre at overvintres og viser sig mere productiv i det andet Aar.

Ved Indkjøb af Bier om Efteraaret maa man derfor erindre, at en med tilstrækkeligt Vinterforraad

20

forsynet Eftersværm er bedre at overvintre og frugtbarere den paafølgende Sommer end en Forsværm.

Naar et Bifolk om Foraaret eller Efteraaret af en eller anden Grund, det være sig Mangel paa Forraad, Muus eller anden Ureenlighed i Stedet, forlader sin Bolig, kaldes et saadant Bifolk „Bettelsværm". Bettelsværmene hænger sig i en Klump paa en Green eller anden Gjenstand, hvor den da omkommer, eller den flyver bort fra Bistanden, eller - hvilket er det almindelige - trænger ind i et eller andet viserløst eller svagt Stade paa Bistanden, eller deler sig i flere Dele og søger at trænge ind i flere Stader. I sidste Tilfælde foraarsager et Bifolk megen Forstyrrelse paa Bistanden, og Bierne, hvoraf den bestaaer, blive af de fremmede Bier ihjelstukne. Trænger Bettelsværmene ind til et viserløst Folk, der er forsynet med tilstrækkelig Honning for sig selv og det tilkommende Folk, er det meget heldigt, idet Bettelsværmens frugtbare Dronning netop behøvedes i det viserløse Stade, og dettes Honningforraad kommer Bettelsværmene tilpas.

Ikke altid er den første Sværm, der udgaaer fra et Stade, forsynet med en gammel Dronning. Undertiden afgaaer i et Bistade den gamle Dronning ved Døden om Foraaret, og Bierne gjøre strax Anstalter til at forskaffe sig unge Dronninger. Udklækkes der flere af disse, faaer man da Forsværm med ube

21

forsynet Eftersværm er bedre at overvintre og frugtbarere den paafølgende Sommer end en Forsværm. Naar et Bifolk om Foraaret eller Efteraaret af en eller anden Grund, det være sig Mangel paa Forraad, Muus eller anden Ureenlighed i Stedet, forlader sin Bolig, kaldes et saadant Bifolk „Bettelsværm". Bettelsværmene hænger sig i en Klump paa en Green eller anden Gjenstand, hvor den da omkommer, eller den flyver bort fra Bistanden, eller - hvilket er det almindelige - trænger ind i et eller andet viserløst eller svagt Stade paa Bistanden, eller deler sig i flere Dele og søger at trænge ind i flere Stader. I sidste Tilfælde foraarsager et Bifolk megen Forstyrrelse paa Bistanden, og Bierne, hvoraf den bestaaer, blive af de fremmede Bier ihjelstukne. Trænger Bettelsværmene ind til et viserløst Folk, der er forsynet med tilstrækkelig Honning for sig selv og det tilkommende Folk, er det meget heldigt, idet Bettelsværmens frugtbare Dronning netop behøvedes i det viserløse Stade, og dettes Honningforraad kommer Bettelsværmene tilpas. Ikke altid er den første Sværm, der

udgaaer fra et Stade, forsynet med en gammel Dronning. Undertiden afgaaer i et Bistade den gamle Dronning ved Døden om Foraaret, og Bierne gjøre strax Anstalter til at forskaffe sig unge Dronninger. Udklækkes der flere af disse, faaer man da Forsværm med ube

21

frugtet Dronning - eller flere ubefrugtede Dronninger -, en saadan Forsværm kaldes da Sangerforsværm, fordi den melder sig med Thyten og Qvaen. Naar en saadan Sangerforsværm kommer tidligt paa Aaret og er forsynet med et stort Antal Bier, bliver der af den efter lykkelig overstaaet Befrugtning et udmærket godt, heelt igjennem ungt Bistade.

Sikkre Tegn paa at Bierne ville sværme, kjender man ikke, men i Reglen ansees følgende Tegn som temmelig paalidelige: at Bierne have formeret sig stærkt og ligge i Klumper udenfor Stadet; at Dronerne fremkomme i Mængde; at Bierne bygge Dronningeceller og især at disse ere besatte og deres Modenhed nær eller dog tildækkede. Dette kan man let overbevise sig om ved at vende Stadet om og see ind i det; man bliver da let nogle Viserceller vaer. Den Dag Bierne ville sværme, arbeide de mere uordentligt, eller de ophøre ganske med Arbeidet. Fra den tidlige Morgen ligge mange Bier udenfor Stader, og de fra Marken med Blomsterstøv hjemvendende Bier gaae ikke ind i Stadet, men begive sig til de udeliggende Bier; da pleier sværmen at være nær.

Forsværmene komme gjerne før. Kl. 12 om Middagen. Eftersværmene kunne derimod ventes fra Kl. 8 om Morgenen til Kl. 5 om Eftermiddagen.

Som Midler mod at Sværmene skulle flyve

22

bort, pleier man med Fordeel at kunne anvende Følgende:

1. Ophænger man en halv Snees Skridt foran Staderne tomme Bikuber, skeer det 2 af 3 Gange, at de uddragende sværme af sig selv begive sig i disse Kuber.
2. Indespærrer man paa en Dag, da der kan ventes flere sværme, en gammel Dronning i et lille Buur af Messing traad, vil man næsten altid kunne faae en uddragende sværm til at samle sig i den Kube, hvori delte Buur indhænges. Man skal ogsaa kunne fastbinde Buret paa en Stang og holde denne ind imellem de sværmende Bier, idet disse da strax skulle samle sig om Buret.
3. Ved til et lille Brædt at fastbinde nogle Voxtavler og ophænge Brædtet i Nærheden af Bistanden, vil man i Reglen faae sværmen til at hænge sig ved disse Tavler.
4. Man kan ved at binde en luftig, udspilet Sæk for Flyvehullet i det Øieblik sværmen vildrage ud, fange hele denne i Sækken, hvorfra den kan rystes i Kuben - denne Fremgangsmaade er almindelig hos sværmebiavlerne paa Lyneburger Hede.
5. I mange Skovegne indespærrer sværmens Dronning nogle Dage i et Dronningebuur. Naar Bierne da have begyndt at bygge Tavler og indbære Honning i den nye Bolig, flyve de sjældent bort.

23

6. Ved at indsætte i den tomme Kube, hvori sværmen skal boe, nogle Yngeltavler, bidrager man ogsaa til at holde sværmen fra igjen at forlade Boligen.

Grunden til at en Bisværm ikke vil blive i Kuben er ofte, at Kuben ikke er saa reenlig, som

Biernes fine Sands fordrer. Lugter Kuben f. Ex. af Muus, Katteureenlighed, Raadenhed eller Deslige, kan man vare vis paa, - at sværmen ikke tager tiltakke med den. Boligens indre Vægge maae være muligst glatte, da Bierne ellers have meget Arbeide med at glatte og rense dem; men Arbeide koster Anstrengelse og Honning, man sparer altsaa Honning ved at spare Bierne Arbeide. Den første Nat Sværmen er i Den nye Bolig, bygger den alt en eller flere Voxtavler, hvori den opbevarer den medbragte Honning. Allerede samme Dag den er fattet i Kuben, udbærer den hvad der afgnaves for at jævne og pudse Kubens Indre. Den næste Dag (undertiden allerede sværmedagen) arbejder sværmen allerede i Marken. I Reglen mangler den dog endnu det fornødne Vox til at gjemme den indbragte Honning i, hvorfor Bierne, dersom der findes megen Honning i Naturen, kun arbeide nogle Timer, medens den øvrige Deel af Døgnet anvendes til- at danne Voxtavler. Tredie Dag arbeides da om trent den halve Dag ; men fra den Dag af have Bierne skaffet sig

24

saa meget Vox, at der bliver Tavler nok for al den Honning, der kan bæres ind. I 8 à 10 Dage kan en Sværm, naar Forholdene ere gunstige, bygge en almindelig Bikube fuld af Vox og fylde Voxet med Honning.

Tromlingen.

Da det ofte foraarsager megen Tidsspilde at vente paa sværme i Dage, ja Uger, uden at de komme, og da sværmene, naar de endelig komme, ofte flyve bort og gaae tabt for Eieren, skal jeg her meddele en Maade, hvorpaa man er istand til selv at skaffe sig de sværme man maatte ønske sikkert og til den Tid, der er beqvemst for Biavleren.

Bierne have af Naturen en medfødt Drift til at søge opad. Man seer dem saaledes altid hænge sig i Toppen af Kuben. Denne Drift hos Bien kan man benytte til paa kunstig Maade at skaffe sig en sværm.

Er man i Besiddelse af de almindelig brugte Bikuber, gaaer man frem paa følgende Maade. Man graver et lille Hul i Jorden i Nærheden af den Plads, hvor Bistaderne staae. Hullet er saa stort, at Toppen af en Bikube kan sættes deri, og at Bikuben, naar dette skeer, rager med sin halve Deel ovenfor Jorden og staaer fast, naar man med Foden fylder lidt Jord ned ved den og træder det fast. Ved Hul

25

let henlægges et Lagen og to Snore, der ere saa lange at de naae halvanden Gang rundt om en almindelig Bikubes videste Deel. Endvidere henlægges ved Hullet en tom Bikube og en Træpind omtrent som et Alenmaal af Størrelse.

Man gaaer nu hen til det Stade, der skal give sværmen, løfter det, efter at have aftaget de Tørv eller den Halmhætte, hvormed det er tildækket, op fra Brædtet (ifald dette ikke er et løft Brædt, i hvilket Tilfælde det tages med), bærer Bistadet hen til det gravede Hul og sætter det deri omvendt (paa Spidsen) idet man med Foden rager lidt Jord ned ved Siderne og sagte træder denne til, saa at Bistadet staaer fast. Man griber nu den ved Siden af liggende tomme Kube og sætter den med Spidsen opad ovenpaa Stadet saaledes, at Kubernes Rande støde sammen. Det ved Siden liggende Lagen kastes da over det Hele og den ene Snor bindes udenom Lagenet fast omkring den underste Kube et Par Tommer fra dennes Rand, saaledes at ingen Bi længer kan flyve ud. Er dette skeet, bindes den anden Snor ligeledes udenpaa Lagenet fast omkring den overste Kube et Par

Tommer fra dennes Rand idet Lagenet strammes over den Ridse, hvor K ubernes Rande støde sammen. Bierne kunne da ikke flyve ud. Man maa nu tage en tom Bikube og sætte den paa Stadets Plads paa Stand brædtet, for at de Bier, som komme hjem fra Marken

26

og de, som muligviis under Operationen maatte flyve ud af Stadet, kunne samle sig deri (Har man et løst Bibrædt, lader man dette hænge ved Stadet saalænge, til det er sat fast i Hullet; det tages da af med den ene Haand, medens man med den anden Haand sætter den tomme Kube ovenpaa Stadet).

Med den ved Siden af liggende Træpind begynder man nu at banke paa den nederst staaende Kube, hvori Bierne befinde sig. Først banker man nærmest ved Toppen, idet man gaaer rundt om Kuben, dernæst nærmer man sig efterhaanden meer og meer den nederste Snor. Bierne forlade først Stadets Top, som vender ned i Jorden, begive sig derpaa til Honningcellerne og fylde sig Honningblæren. Efter kort Betænkning hører man dem saa løbe opad den Tomme Kubes Sider og op til dens Top, hvor de hænge sig ligesom en sværm. Undertiden varer det nogen Tid, inden Dronningen bestemmer sig til at forlade Værket og begive sig op i den tomme Kube, men omsider (i Reglen inden 1 Qvarteers Forløb) gaaer den dog derop. Under Operationen hører man en stærk Brummen af Bierne; men, naar de med Dronningen ere oppe i den tomme Kube, blive de roligere og man hører da kun en sagte Mumlen. Nu er det Tid at løse Snorene, løfte Kuben, hvori nu Sværmen befinder sig, sagte af og sætte Den paa Jorden, samt bære det gamle Stade igjen hen paa

27

sin tidligere Plads. Den der staaende tomme Kube lægges hen i Skyggen af et Træ, og de Bier, som have samlet sig deri, ville da meget snart flyve tilbage til Moderstadet. I samme ere da altid blevne endeel Bier, som af den forhaanden værende Yngel snart kunne skaffe sig en ung Dronning igjen. Naturligviis kan man ikke med Fordeel skaffe sig sværme af andre Stader end af dem, der ere saa omtrent i sværmestand, og hos saadanne findes da ogsaa baade Æg og Larver, hvoraf de faa i Moderstadet tilbageblevne Bier snart forstærkes med den udløbende Yngel.

Nu bliver Spørgsmaalet, hvad der skal foretages med den udtrommede sværm - Tromlingen kaldet, fordi den er vunden ved at banke eller tromme paa Kuben. Der er den slemme Omstændighed ved Tromlingen, at den ikke kan hensættes paa et hvilket som helst Sted i Bigaarden af følgende simple Grund: Bierne vide ikke at de have sværmet. Naar en sværm paa naturlig Maade skiller sig fra Moderstadet, veed den ifølge sit Instinkt, at den skal i Fremtiden holde sig til den nye Bolig; man kan derfor hensætte den hvorsomhelst paa Bistanden, Bierne flyve dog ikke tilbage til deres Moderstade. En Tromling derimod er sig ikke nogen sværmning bevidst; dens Bier flyve derfor ved første Udflugt tilbage til den vante Plads, hvor Moderstadet staaer.

Man maa da enten:

28

- 1) Flytte Tromlingen over paa en anden Bistand, som er beliggende en halv Miil fra Moderstadets Plads; eller
- 2) Man sætter Tromlingen paa Moderstadets Plads og flytter dette bort til den anden Bistand; eller
- 3) Man sætter Tromlingen paa Moderstadets Plads og dette paa et andet stærkt Stades Plads,

idet dette sidste Stade da hensættes et andet Sted i Bihaven; eller

4) Man sætter Moderstadet paa dets tidligere halve Plads og Tromlingen paa dets anden halve Plads.

I første Tilfælde, hvor Tromlingens Bier ikke mere komme til at flyve paa de vante Steder, blive de ved den dem tildeelte Bolig, og da de have en frugtbar Dronning, forholde de sig som en Forsværm. Moderstadet beholder da de Bier, som efterlades i den, og ved den udløbende Yngel forstærkes Folket og tiltager snart saa meget, at man om 14 Dage kan vente en naturlig Eftersværm, og kommer denne ikke af sig selv, kan man ligeledes udtromme den.

I andet Tilfælde er det Moderstadets Bier, som ikke mere komme til at see deres tilvante Plads, men holde sig til den nye, medens Tromlingens Bier flyve til deres gamle Stand.

I tredie Tilfælde søge Tromlingens Bier til deres vante Plads og blive altsaa ved Tromlingen. Denne forstærkes endvidere endnu mere i de første

29

Dage derved, at Moderstadet er flyttet og dettes udflyvende Bier for en Deel flyve til Tromlingen. Moderstadet modtager dog igjen de Bier fra det Stade, paa hvis Plads det nu staaer, som flyve tilbage til denne Plads; medens dette sidste stærke Stade vel taber endeel Bier, men idet det er i Besiddelse af unge Bier, Yngel og en frugtbar Dronning, let forvinder Tabet.

I sidst anførte Tilfælde dele Bierne sig deels til Moderstadet og deels til Tromlingen, og begge trives godt. Agter man paa denne Maade at skaffe sig sværme, som man vil have til at staae paa sin egen Bistand, maa man sørge for, at de gamle Stader komme til at staae med saa stor Afstand fra hverandre, at Tromlingerne kunne faae Plads imellem dem.

Den første Dag Veiret er godt, maa man helst række Tromlingen flydende Honning, hvorved den foranlediges til at spille for og indøves i Flugten. At fodre Moderstadet et Par Dage med stærkt med Vand fortyndet Honning er altid til Nytte, da Ynglen paa denne Tid er meget udbredt, og det maaskee kan falde de tilbageblevne Bier vanskeligt at indbære nok til dens Fodring.

Der er imidlertid et Tilfælde, i hvilket man kan undgaae nogen Vidtløftighed med at skaffe Tromlingen en Plads, idet denne kan hensættes hvorsom

30

helst paa Bistanden, og jeg skal her anføre, i hvilket Tilfælde dette kan lade sig gjøre.

Naar man udtrommer sværmen til en Tid, da Bierne flyve allerstærkest i Marken, erholder man i Tromlingen for Størstedelen unge Bier, som endnu ikke have forladt Stadet eller kjende Flugten. Bestaaer da Tromlingen af Dronningen med lutter unge Bier, kan den hensættes hvorsomhelst paa Bistanden; thi de unge Bier blive da ved det Stade, hvorfra de første Gang flyve ud. Man kunde her indvende, at dersom man til enhver anden Tid udtrommede Sværmen, fik man baade de gamle og unge Bier og beholdt da ogsaa de unge Bier, om end de gamle fløi tilbage til Moderstadet. Dette er tildeels rigtigt, men Sagen er, at de Bier, som blive tilbage i Moderstadet, naar der udtrommes en sværm paa en Tid, da alle Bierne ere hjemme, i Reglen ere de yngste, da disse med størst Langsomhed forlade Værket. Ved at tromme sværmen ud til en Tid, da der næsten blot forefindes unge Bier i Stadet og udstrække Arbeidet nogle Minutter længer, vinder man næsten alle de unge Bier i Stadet. Vil man forstærke denne Tromling ved Hjælp af Yngelkager,

hvori Ynglen endnu ei er tildækket, maa man, da Bierne de første Dage næsten ikke flyve ud, fodre med stærkt fortyndet Honning.

Hvis man henimod sværmetiden skaffede sig

31

endeel tildækkede Viserceller i eet eller flere Stader - ved at indespærre eller borttage Stadets Dronning - kan man selv bestemme, hvor mange sværme man vil have af et Stade og navnlig paa følgende Maade.

I Besiddelse af de almindelige Bikuber af Straa, kan man gaae saaledes frem. Man udtrommer en Sværm, borttager den medfølgende Dronning og spærrer den inde i et Viserbuur, som man igjen lægger ind i det aftrommede Stade. Tromlingens Bier flyve, da de miste Dronningen, strax igjen til Moderstadet. Den næste Dag, naar Bierne have mærket Tabet af Dronningen, udskjærer man af det Stade, der har bedækkede Viserceller, saa mange af disse, som man vil have sværme og endnu een - vil man have tre sværmere, udskjæres saaledes fire. Det Stade, der har den indespærrede Dronning, vendes om, og disse Viserceller indføies forsigtigt i dets Tavler. Med de af disse Celler udløbende unge Dronninger kan man da temmelig sikkert vente sværme. Er den sidste sværm afgaaet, kan man udtromme og bortfjerne den sidste unge Dronning og give Stadet den gamle frugtbare Dronning tilbage.

Paa denne Maade vinder man sværme med unge Dronninger. Da sværmene ere paa en Maade naturlige sværme, kan man hensætte dem hvorsomhelst paa Bistanden. Moderstadet, i hvilket Æglægningen kun afbrydes nogle Dage, indtil det igjen

32

faaer sin frugtbare Dronning, kommer snart igjen til Kræfter.

Paa større Bistande sværme ofte paa een Gang flere Stader, og det skeer da ikke sjælden, at to og flere sværme flyve sammen til een Klum sværm e med eensartede Dronninger - begge befrugtede eller ubefrugtede - forliges godt, og to og flere kunne danne eet Folk - at i dette Tilfælde Bierne komme overeens om at dræbe de overflødige Dronninger, er en Selvfølge.

At flere smaa Eftersværme forene sig til eet Folk, er ikke uheldigt, da de samlede udgjøre eet godt Stade, som er mere værdt end flere smaa og svage. At to Forsværme med deres mange Bier gaae sammen, er naturligviis skadeligt, da man derved taber en frugtbar Dronning paa en Tid, da den har stor Værdi. Man har forskjellige Maader at udskille fra hverandre sværme, som ere gaaede sammen til een Klump. Jeg skal her anføre et Par.

1. Om Aftenen efter Solens Nedgang ryster man hele Biklumpen ud paa et stort Lagen, hvorpaa man har henstillet ligesaa mange tomme Bikuber, som der findes sværme i Klumpen. Man kan da i Reglen let faae Øie paa Dronningerne, idet Bierne hurtigt sprede sig over Lagnet; man viser nu en Dronning ind i hver Kube, og Bierne ville da af sig selv dele sig til de forskjellige Kuber. Er Antallet

33

af de forenede sværme kun to, behøver man i Reglen ei engang at søge efter Dronningerne, der fordet meste af sig selv søge forskjellige Kuber.

2. Man kan i et rummeligt Kar befæste hist og her paa Siderne grønne Qviste, om Aftenen ryste hele Biklumpen ud i Karret og tildække dette med et vaadt Lagen. Om Morgenen ville da i

Reglen de forskjellige sværme have samlet sig hver paa sin Qvist. Ved at fordele Qviftene i tomme Kuber fordeler man da sværmene.

En anden Maade at danne selvstændige Bifolk paa, som dog ikke let er anvendelig ved de almindelig brugte Kuber af Straa, er følgende:

I en tom Kube indsættes en Tavle med Æg og Bilarver i og endeel Bier kommes dertil. Man fører dette Stade hen paa en Plads, der er 1/2 Miil fjernet fra det Sted, hvor Bierne ere vante til at flyve. De heri værende Bier forskaffe sig da af den forhaanden værende Yngel snart en Dronning, og man har et selvstændigt Stade. Denne Slags sværme har man givet Navnet Yngelsværme, da den i Kuben indsatte Yngel spiller Hovedrollen. Et Stykke Yngeltavle kan jo nok ved Hjælp af Træpinde befæstes i en almindelig Bikube, men det er dog ikke let.

Kan denne Operation foretages med et Stykke Yngeltavle, hvorpaa besindes en tildækket Visercelle, ere Bierne jo lettere hjulpne til en Dronning.

34

Biernes Sygdomme.

Den bekendteste af Biernes Sygdomme er Diarrhoe (Durkløb, tyndt Liv). Sygdommen bestaaer i at Bierne ikke i lægere Tid ad Gangen kunne holde paa den i deres Legeme ophobede Ureenlighed. Det er da hovedsagelig henimod Vinterens Slutning, især naar denne har været stræng og lang og forhindret Bierne i at rense sig udenfor Stedet, at Sygdommen indtræffer. Den viser sig i, at Bierne med deres Ureenlighed tilsmudse Boligens Indre og Voxtavlerne, og Stedet modtager deraf en ilde Lugt. En lang Vinter kan ikke i og for sig bevirke Sygdommen under almindelige Omstændigheder, men vel en lang Vinter, der tillige er stræng. I strænge Vintre nøder Kulden Bierne til at fortære mere Honning for at vedligeholde den fornødne Varme i Stedet. Ved den større Mængde Fødemidler, der nydes, samler sig ogsaa en større Mængde Ureenlighed i Biernes Legeme; udeblive da milde Dage, paa hvilke de kunne rense sig udenfor Kuben, indtræffer det omtalte Tilfælde.

Som en naturlig Følge af det Anførte fremgaaer, at Bierne selv i mindre strænge Vintre, naar disse ere vedholdende, ogsaa kunne lide af Sygdommen, dersom de have en kold Bolig, thi de maa da ogsaa fortære mere Foder end i en varm Bolig, dersom de skulle holde den fornødne Varme i Stedet.

35

En Hovedaarsag til Sygdommen ansees ellers den Honning at være, som utildækket findes i Staderne, naar de indvintres; især dersom denne Honning er indsamlet seent paa Aaret, til en Tid, da Staderne vare mindre varme. Denne Honningsaft holder sig da stadigt mere vandet og antager ofte en syrlig Smag. Naar Bierne flyve ud, kunne de ret godt taale suur og halvfordærvet Honning, men ikke, naar de ere nødte til at forblive i Stedet. Endogsaa god, sund Honning maa man ikke fodre med i større Qvantiteter seent paa Efteraaret, eftersom den da i Reglen forbliver utildækket, derved let tager Syre og skader Bierne. Man maa saaledes helst fodre med fyldte Honningtavler, hvori Honningen er tildækket med et Voxlaag. Sygdommen opstaaer ogsaa deraf, at Bierne om Vinteren foruroliges, thi foruden at de derved bevæges til at fortære mere Honning, splitte de sig ogsaa mere ad i Stokken, hvorved Varmen aftager og der let indtræder Forkjølelse. Ogsaa er i Almindelighed en Forkjølelse af Stedet, f. Ex. at det holdes aabent i kold og raa Luft etc., Skyld i

tyndt Liv hos Bierne. Sygdommen medfører, at Bierne svækkes og let overfalder af Utøi i Mængde. Som Middel imod denne Sygdom, naar den er udbrudt, tjener især at holde Kulden borte fra

36

Stadet og lade Bierne i Ro, saalænge til der indfinder sig en varm Dag, paa hvilken de kunne flyve ud. Paa Dagens varmeste Time fodrer man dem inde i Statet med lunken flydende Honning. Derved foranlediges de til at spille stærkt for, hvorved de da rense sig udenfor Statet.

En Sygdom, som jeg ikke har kjendt, men som andre Steder (i Udlandet) ofte foraarsager stor Skade, da den er smitsom, er den saakaldte „Raadden Yngel". Den bestaaer i, at Ynglen dør bort i Cellerne og forvandles til en stinkende guulagtig Sliim. Man kan bemærke den døde Yngel derpaa, at Laagene over Ynglen synker ind, istedetfor at den ellers er noget ophøiet. Det bedste Middel skal være at borttage Dronningen, hvorved Ynglingen i nogen Tid ophører og Bierne faae Tid til at rense Statet for de fordærvede Substantser. Der anbefales ogsaa at drive Bierne ud af Statet og ind i en tom Bolig, og naar de her i et Par Dage have fortæret alt det medbragte Næringsstof, da at give dem nogle nye Tavler eller selv lade dem bygge nogle.

Grunden til „Raadden Yngel" skal i Reglen være Smitte eller bedærvet Foder - dermed menes Foder, som er erholdt fra smittede Stader. Et Raad, som ikke nok kan lægges paa Hjærte, er derfor, aldrig at opfodre fremmed Honning, hvis Ophav man ikke kjender. Navnlig skulle Flere have havt stort Tab

37

efter at have fodret med polsk og amerikansk Honning.

Af denne Sygdom dør dog kun Ynglen; de gamle Bier arbeide og forblive raske. Man skjæler mellem 2 forskellige Grader af denne Sygdom, hvoraf den ene er mindre betydende.

Visse Aar blive Bierne syge i nogen Tid af Boghvede og - Æbleblomsten; ligeledes skal Rapsen undertiden skade dem.

Et Par Ord om at forene Bifolk med hinanden.

Deels om Foraaret og deels om Efteraaret er det undertiden fordeelagtigere af 2 Stader at danne eet, end at lade dem existere hver især som selvstændige Bifolk. Det Samme er undertiden Tilfældet ved sværmene og næsten altid at tilraade ved Eftersværme. Eftersværme, som kun ere smaa, kunne med Fordeel forenes, og falde de paa een og samme Dag, bestaaer Foreningen blot i, at lade dem komme i samme Bolig. Man faaer eet kraftigt Folk for to svage, og man er tjent med Byttet.

En Eftersværme kan ogsaa forenes med en anden, som er en 8 - 12 Dage gammel og allerede har Tavler og Yngel. Man opfanger da Eftersværmen i en almindelig Straakube og lader den roligt staae til

38

Aften. Om Aftenen løfter man den ældre sværme fra sit Standbrædt ned paa Jorden eller paa et Lagen, der er udbredt paa Jorden, og man sætter den saaledes paa et Par Pinde, at der er Plads for Bier til at passere ind og ud under Kubens Rand. Nu behøver man blot at ryste Eftersværmen fra samme Dag ud paa Jorden eller Lagnet ved Siden af den, der staaer derpaa, og Bierne gaae da sammen afsig selv.

Findes den ældre Eftersværme i et Dzierzonstade, behøver man blot at løfte dette ned paa

Jorden og oplukke Døren. Ryster man da Bierne i Kuben ud foran Døren, gaae de af sig selv ind. Samme Aften kan Stedet da igjen sættes paa sin Plads; og samme Nat dræbe Bierne de unge ufrugtbare Dronninger.

Om Foraaret og Efteraaret forener man to Stader fordi de begge ere meget folkesvage; eller fordi det ene er viserløst; eller fordi det ene har en Viser, som har tabt sin Frugtbarhed og kun lægger ubefrugtede Æg; eller fordi det ene mangler Forraad til at gaae Vinteren igjennem; eller endnu af flere Grunde. Man forener da fordeelagtigst to ved Siden af hinanden staaende Stader ved efterhaanden at rykke dem tættere sammen og nærme Flyvehullerne mere til hinanden. Til sidst kan man utromme det Stade, der skal ophøre at existere selvstændigt, og fange Dronningen, hvorpaa man kan forene Folket, ligesom ovenfor nævnet. Findes der i den tomme

39

Bolig Forraad af Honning eller Yngel, som skal benyttes til det forenede Folk, kan man ved de almindelige Kuber skjære et Hul i Toppen af den paa sin Plads staaende og da sætte den anden ovenpaa indtil Bierne have samlet Forraadet i een Kube, hvorpaa den ene i Reglen med tomt Vox kan borttages.

Naar Stader, som staae længer fra hinanden, skulle forenes, har det altid sine Vanskeligheder og Tab, dersom det ikke skeer om Foraaret før Bierne endnu flyve ud. Bedst er det da at forene med Stader fra andre Bistande, saa at det Folk, der skal forlade sin Plads, ikke mere seer denne ved Udflugten. Man erindre, at Bier med uligeartede Dronninger ere Fjender, samt at fremmede Bier i Reglen kun uden Modstand modtages af et Bifolk, naar de ankomme med Honning - derfor ere utrommede Bier velkomne, da de suge sig fulde af Honning, før de forlade deres Bolig. En Forening maa helst skee om Aftenen, eller ved Nattens Frembrud, da Bierne saa forliges bedre. Ved at fodre de forenede Bifolk med Honning, virker man til at stifte Bekjendtskab mellem dem. Ogsaa hjælper det godt, at arbeide hen til at skaffe Bierne af de to Stader, som skulle forenes, samme Lugt, f. Ex. ved at fodre dem med det Samme et Par Dage før Foreningen eller ved at lægge en Smule Moskus en Nat over i begge Staderne. Ved Dzierzonstaden skeer en For

40

ening lettest ved at indhænge det ene Stades Tavler med paasiddende Bier i det andet Stade.

Dzierzonstaden.

Efterat man næsten overalt her i Landet havde brugt Straakuber af Form som en Halvkugle der er noget aflang og spids; eller paa nogle Steder, især i det vestlige Jylland, Straavaltser, begyndte man i de sidste Aar paa enkelte Steder at drive Magazinbiavl. Man brugte fiirkantede Trækasser eller runde Straakrandse, som man vedblev at sætte under hverandre efterhaanden, som Bierne behøvede mere Plads. Jeg vil ikke omtale disse Magaziner nøiere, da de forstørstedelen af sig selv ere afskaffede igjen som upraktiske. Biavl i Tydskland har gjennemgaaet omtrent de samme Perioder som Biavl her og paa mange Steder staaer den endnu paa et ligesaa lavt Trin - men paa mange Sted er begynder ogsaa en glædelig Fremgang at dukke op.

En Præst i Schlesien „Dzierzon“, som i mange Aar havde beskæftiget sig med at drive Biavl, er i de senere Aar bleven den, der har givet Biavl en Opsving, som har hævet den over Fortidens Fordomme og gjort den til en sikker og indbringende Næringsvei. Det Hele beroer paa en vis indre Construction af Bistaden, der er saa simpel og let forstaaelig, at Enhver vil kunne fatte den.

Det er bekjendt, at Bierne befæste deres Tavlers øverste Ende til Kubens Loft og de igjennem Kubens øverste Deel stukne Træpinde. Dersom man nu kunde faae Bierne til at befæste enhver enkelt Tavle til en Pind og kun til een Pind, vilde man ved at tage denne Pind ud af Stedet tillige kunne udtage den til samme befæstede Tavle. Dzierzon fandt nu paa at udføre dette.

Istedetfor runde Kuber kan man have fiirkantede Kuber, eller ogsaa fiirkantede Trækasser, da Bierne ligesaa gjerne bygge i Træ som i Straa. Har man da en fiirkantet Trækasse, der er af Udseende som en Tærning, kan man tage den ene af Kassens Sider væk og tildanne den saaledes, at den ligesom en Dør kan sættes for igjen. Er Kassen stillet saaledes at Døren vender ud til Siden - hverken opad eller nedad mod Jorden -, kan den, naar en Bisværm kastes ind ad Døren, og denne derpaa sættes for, tjene til Opholdsted for et Bifolk. Dette Bifolk maa dog have et Hul at flyve ud og ind af, som bedst skjæres nærmest Jorden i den af Kassens Sider, som er Døren modsat. Vilde man nu lade Bierne boe i en saadan Kasse, vilde de fastgjøre deres Tavler paa Kubens Loft og Sidevægge; og var Kuben for bred, vilde Tavlerne, naar de fyldtes med Honning, ved deres egen Vægt brydes itu, og Bierne vilde nødes til at forlade Stedet. Altsaa maatte Kassen ikke

være for bred, og for at Tavlerne ikke skulde være for svære, heller ikke være for høi. Dog kunde man let raade Bod paa dette Sidste paa følgende Maade. I Retning fra Døren henimod Flyvehullet kan man med et Par Søm slaae en lille Træliste fast paa hver af Kassens Sider, saaledes at disse Lister overalt ligge ligelangt fra Kassens Gulv og indbyrdes i samme Høide. Paa Listerne kan nu indlægges Træpinde, som hvile med en Ende paa hver Liste. Kan man da paa hver Træpind faae Bierne til at bygge en Tavle, vil det være let at udtage Tavlerne, idet man blot kan gjennem den aabne Dør udtage Pindene, hvorpaa de hænge.

Det har nu viist sig, at man let kan faae Bierne til at byge deres Tavler i en bestemt Retning; man behøver blot at gjøre Begyndelsen for dem, og denne kan gjøres ved at fastsætte en lille Strimmel af en Voxtavle paa den Pind, hvorpaa man ønsker Bierne skulle bygge og i den Retning. Tavlestrimlen kan man sætte fast ved at dyppe den i noget smeltet Vox og derpaa hurtigt trykke den fast til den Gjenstand, den skal befæstes paa. Nu have vi altsaa Dzierzonstaden i Orden. En fiirkantet Trækasse, som paa alle Sider er lukket, medens dog den ene Side er indrettet til at sætte for og tage fra; modsat denne Laage et lille Flyvehul. I Retning fra Laagen mod Flyvehullet to Lister, een paa hver Side af Kassen

i lige Høide fra Kassens Gulv og med ligestor Afstand overalt. Paa disse Lister indlægges flade Træpinde, som ere 1 1/2 Tomme brede og hvorpaa er fastgjort smaa Voxtavlestykker paalangs ad Pindene. Bierne, som rystes ind i Kassen, fortsætte da den paabegyndte Tavlebygning i den Retning, hvori der er begyndt for dem, og man faaer en Tavle hængende paa hver Pind; men da Bierne altid søge at støtte Tavlen ved at gjøre den fast til Boligens Sider, ville de ogsaa i dette Tilfælde bygge hver Tavle fast til begge Kassens Sider. Altsaa kan man ikke udtage Pinden med den paahængende Tavle, medmindre man først løsner Tavlen fra Kassens Sider. Dette skeer dog meget let ved at lade sin Lommekniv løbe langs Kassens Sider. Da Pinden skal gribes ovenfra, naar den skal udtages, maa der være et tomt Rum ovenover Den, hvor man kan komme ind med Haanden. Det er imidlertid i

Reglen Tilfældet, at Bierne begynde at bygge Værket fra Boligens øverste Deel, og det er derfor vanskeligt at skaffe sig dette tomme Rum ovenover Pindene paa anden Maade end ved at forhindre Bierne i at komme ovenfor Pindene. Dette faldt af sig selv, dersom Pindene stødte hele Veien tæt op til hverandre, saa at der mellem 2 Pinde ikke var saa megen Plads, at en Bi kunde passere igjennem. Men Pindene kunne ikke have til at støde saa tæt sammen, fordi man da

44

ikke kan komme til at faae fat paa en enkelt Pind, som man vil tage ud. Pindene er derfor ikke saa brede paa Midten som ved Enderne, men medens de i Enderne, som støde tæt op til hverandre, ere 1/2 Tomme brede, ere de paa Midten hulede ud saa meget fra hver Side, at de kun blive 1 Tomme brede. Herved opstaaer imellem hver to Pinde en Aabning, som er 1/2 Tomme bred, hvori man kan lade 2 eller flere Fingre gaae ned, medens Tommelfingeren vender ud ad Døren til, og saaledes fatter man da Pinden bedst. Men gjennem denne Aabning mellem Pindene kunne ogsaa Bierne passere og naae Rummet ovenover Pindene. Her indtræffer altsaa den Nødvendighed at dække disse Aabninger mellem Pindene til med et Dække, der kan borttages, naar man vil udtage Pindene. Det Dække, der bruges, er bestaaende af flade smaa Brædder, ganske tynde og med en Brede efter Behag. Bierne naae da ikke op i Rummet over Pindene, der bliver tomt, saa at man kan operere deri med Haanden. Dermed er hele Dzierzonstadet færdigt, og ved denne ganske simple Indretning bliver Biernes Eier ganske Herre over dem.

At der ved denne Indretning af Biboligen er vundet særdeles meget er indlysende, da man:

1. Er istand til, til enhver Tid at udtage af

45

Stadet alle Pindene (een efter een) med de derpaa fasthæftede Tavler.

Man kan altsaa:

1. Dersom et Stade arbejder mindre flittigt eller er uroligt eller flet ikke arbejder, udtage alle Tavlerne og undersøge Stadets Tilstand grundigt. Man opdager da let, hvad Stadet feiler, og veed man først hvori manglen stikker, er man i Reglen ogsaa istand til at afhjælpe den.
2. Man kan fra et honningrigt Stade udtage nogle Honningtavler og igjen hænge dem ind til et honningfattigt Stade, som trænger til Forraad.
3. Man kan hjælpe et viserløft Stade til at faae en Dronning igjen ved at indhænge i Stadet en med Æg eller Larver fyldt Tavle med paasiddende unge Bier. Eller ogsaa give Stadet en tildækket Visercelle, som let kan faaes fra et andet stærkt Stade, idet den Tavle, hvorpaa den forefindes, kan udtages, og Visercellen udskjæres og atter indføies i en Tavle af det viserløse Stade - eller man indhænger selve Tavlen med Visercellen paa.
4. Man kan hjælpe et folkesvagt Stade til flere Bier ved at tage fra et stærkt Stade een eller flere Yngeltavler med tildækket Yngel og hænge dem ind i det svage Stade, hvis Bier da inden kort Tid faae en Tilvæxt i Mængde.
5. Man kan fodre Bierne om Foraaret, naar Kulde og ustadigt Veir tvinge dem til at forblive i

46

Stadet, med Vand. Herved opnaaer man, at Bierne forblive roligt i Stadet, istedetfor at de ellers af Mangel paa Vand flyve ud selv i meget slet Veir og omkomme i Masse. Ved denne Vandfodring

trives Ynglen fortrinligt.

6. Man kan paa en let Maade skaffe sig Aflæggere.

- a. Man kan henimod Sværmetiden, naar der i et Dzierzonstade findes ret meget Folk og mange med Æg og Yngel besatte Tavler, forskaaffe sig af dette ene Stade ligesaamange selvstændige Bifolk, som der i dette ene Stade findes Yngeltavler med Æg eller Larver, som ei ere over 3 à 4 Dage gamle. Fremgangsmaaden er følgende: Henimod Aften, naar Bierne ere samlede i Stadet, tillukkes Flyvehullet med et gennemhullet Blikstykke - Hullerne deri maa være mindre, end at en Bi kan gaae derigjennem -, og hele Stadet bæres eller kjøres over til en anden Plads, som er omtrent 1/2 Miil fjernet fra Stadets vante Plads. Ankommet dertil aabnes Døren paa Kassen, og man begynder at udtage Pindene med paahængende Tavler. I endeel ved Haanden værende tomme Dzierzonstader - naar disse Operationer med Dzierzonstaderne omtales forudsættes altid, at alle de Stader man eier og bruger have samme Vidde indvendig.

47

og at altsaa den Pind, der bruges som Tavlebærer i det ene Stade, ogsaa passer i det andet Stade; thi kun naar Pindene alle ere brugelige i alle Kasserne, opnaaes den største Fordeel - fordeler man nu de i Moderstade forefindende Yngeltavler, hvori findes Yngel, der ikke overstiger det ovenfor angivne Dageantal i Alder, saaledes at hvert Stade faaer sin Tavle med de derpaa siddende Bier. For at disse Bier baade kunne lettere varme Ynglen, og ogsaa for at de ikke skulle mangle Næring den første Tid, sørger man for, at der i hvert af disse Smaastader kommer foruden en Yngeltavle endnu en tom og en honningfyldt Tavle, og at de indsættes saaledes, at Yngeltavlen indhænges imellem de andre to Tavler. For endnu mere at hjælpe disse smaa Bifolk til at holde Varmen hos sig, lægger man gjerne et eller andet varmholdigt Materiale over Pindene, ligesom man søger at indskrænke det Rum, der den første Tid tilstaaes det lille Bifolk, saameget, at der netop er Plads til disse Tavler. Rummet i Kassen kan let gøres mindre ved at indskyde i denne et Stykke Brædt, som netop passer inden i Kassen. Dette Brædt skydes heelt hen til Tavlerne, og mellem dette Brædt og Døren til Kassen kan indstoppes lidt Halm; Alt for at skaffe den lille Aflægger

48

en luun Bolig. Man kan da fodre disse smaa Bifolk, den første Dag Veiret er godt, med lidt flydende Honning; derved bevæger man Bierne til at spille for, og de lære hurtigt Flugten til deres nye Bolig. Man kan paa denne Maade faae 20 Bifolk istedetfor eet, men naturligviis er ethvert af disse Bifolk kun en tyvende Deel saa stort som det Stade, de udgaae fra. Da de smaa Bifolk imidlertid snart skaffe sig unge Dronninger, er det klart, at Folket i Sommerens Løb snart bliver folkestærkt, og bliver der Honning i Blomsterne om Eftersommeren, vil Folket til den Tid være saa stærkt, at det kan forsyne sig til Vinteren og den næste Sommer staae paa Bistanden som et godt Stade. Dersom enkelte af disse Aflæggere ikke skulde bygge Viserceller og udklække sig Viser, kan man i Reglen dog let skaffe dem en bedækket Dronningecelle, da det dog gjerne skeer, at en anden af Aflæggerne har bygget flere end een, og de overflødige kunne da udskjæres og føies ind i Tavlerne til dem, der selv have forsømt at skaffe sig Viser. Ved Udskjæring af en Visercelle maa man vel vogte sig for at beskadige den, da den mindste Beskadigelse af selve Cellen foranlediger Bierne til ganske at bide Cellen itu og udrive den

deriverende umodne Dronning. Man maa

49

hellere gjøre Snittet lidt udenom Cellen end for nær paa denne og man maa erindre, at Dronningecellen naaer temmelig dybt ind i Tavlen. Dersom man ønsker at opstille disse unge Stader paa sin egen Bistand for daglig at kunne glæde sig over dem og iagttage dem, kan man, fjorten Dage efter at Aflæggerne ere gjorte, føre dem hjem til sin Bistand. Den Aflægger, som beholder den gamle Dronning, kan strax tages hjem og opstilles paa Stadets tidligere Plads . b. Man kan ogsaa samle fra forskjellige Stader Bier derved, at man udtager Pinde med paahængende Tavler og med en Fjeder eller Fjedervinge afvisker de paasiddende Bier og samler dem i en Kasse. Man kan da fra stærke Stader tage nogle Yngeltavler, hænge dem ind i en tom Dzierzonkasse og ryste Bierne derind. Det Hele føres til en anden Bistand. Bierne ansætte strax Viserceller, og naar disse ere bedækkede med Laag, kan man igjen dele denne Yngelsværm i saamange smaa Aflæggere, som der findes Tavler i den med Viserceller paa, eller endog som der findes Viserceller. Man kan da overføre Bier fra sin Bistand til disse Aflæggere, der da snart hver have en Dronning og er et selvtændigt Folk.

c. Ved Hjælp af Dzierzonstadet er det en let Sag

50

at forskaffe sig de naturlige sværme, som kunne opstilles paa selve Bistanden. Man behøver blot at danne sig en Yngelsværm efter b. Naar deri findes bedækkede Viserceller, kan man udtage de Tavler, hvorpaa de findes, og indhænge dem til de Bifolk, hvorefter man ønsker sværme, efterat man dog har indespærret disses frugtbare Dronninger en Dag i Forveien. Man kan paa denne Maade vente af Staderne saa mange sværme mindre end een, som de have faaet overleveret Viserceller. At fange og indespærre den gamle Dronning er ved Dzierzonstadet en let Sag; man behøver jo blot at udtage Tavlerne een for een indtil man kommer til den, hvorpaa Dronningen spadserer omkring. Da den ikke stikker, kan man tage den med Fingrene; men man maa vel vogte sig for at trykke den, da den derved let beskadiges, navnlig kan man let derved foraarsage at den for Fremtiden er ude af Stand til at lægge befrugtede Æg. Den fattes bedst ved Vingerne.

d. En let Maade at skaffe sig Aflæggere paa, der kunne forblive paa selve Bistanden, er følgende: Man udtager af et stærkt Stade een eller flere Yngeltavler med Æg eller Larver, der ei ere over 4 Dage gamle. Fra et andet stærkt Stade udtages et Par tomme Tavler og fra et tredie

51

et Par Tavler, der ere fyldte med Honning og Blomsterstøv. Alle disse Tavler indhænges i en tom Dzierzonkasse med de paa dem siddende Bier. Man samler endnu endeel Bier sammen ved at udtage nogle Yngeltavler af stærkt befolkede Stader og viske Bierne, som sidde derpaa, ind i Aflæggeren, medens Tavlerne efter dette Arbeide igjen indhænges i de Stader, de høre til. Har Aflæggeren paa denne Maade faaet rigeligt saamange Bier, at disse kunne bedække Ynglen, er det tilstrækkeligt. Da de Bier, som passe Ynglen i Staderne og opvarme den, hovedsageligen ere unge Bier, der endnu ei kjende deres Moderstades Plads, forblive de ved

Aflæggeren, hvorfra de første Gang flyve ud; og da det især er de unge Bier, som ere tilbøielige til at opføre Viserceller over Arbeidsbiæg, faaer Stadet sig snart en Dronning. Denne Art af Aflæggere er let for en Begynder at blive færdig med. Da det ved Aflæggere, især Yngelsværmenene, er af Vigtighed at faae Bierne til at bygge Visercellerne saaledes paa Tavlerne, at man har let ved at skjære dem ud uden at behøve at gjøre en Celle Skade for at udskjære en anden, skal jeg anføre et Par Maader, der ere anvendelige for at faae Bierne til at bygge Visercellerne netop,

52

hvor man helst ønsker dem paa Tavlen - forudsat at der paa disse Steder af Tavlen forefindes befrugtede Æg eller brugelige Larver. Den ene Maade er, at udvide lidt de Arbeidsbicer, hvori de Æg ligge, som man ønsker Dronningeceller byggede over. Dette skeer ved at man med sin Lommekniv itubryder Cellens Vægge og derved ligesom udvider Cellen og gjør den større. Bierne, der see, at der alt er gjort en Begyndelse til Cellens Udvidelse, følge da Exemplet og bygge den forønskede Visercelle rigtigt over Æget. Den anden Maade bestaaer i, at man med en Knivspids eller en lille Træpind optager af en allerede ansat, endnu aaben, Visercelle endeel af Larvens Foder - der er af en anden Qualitet end Arbeidsbilarvens og findes i Cellen i Overfløddighed - og smører det paa den indre Rand af de med Æg besatte Celler, som man ønsker omdannede til Viserceller. Dette Middel bevirker, at Bierne bygge Dronningecellerne paa de forønskede Steder. Vil man udskjære Visercellerne, naar de ere tildækkede, gaaer man - efter den udmærkede Biavler Kleine's Anviisning - bedst saaledes frem: Man afskærer af Tavlen den med Æg ubesatte Deel fra Tavlens nederste Kant af, ligetil man naaer til de besatte

53

Celler. Med en lille Pind optager man Foder af Visercellen og smører det paa den indre Rand af de nu i Tavlens nederste Rand værende, med Æg besatte Celler. Behandler man kun hver 5te eller 6te Celle saaledes, faaer man Visercellerne til at staae regelmæssigt og nedhængende som Tapper under Tavlen. Man er da i Stand til med Lethed at udskjære disse Celler.

7. Man kan til enhver Tid udfange Dronningen og altsaa kontrollere dens Alder og Frugtbarhed. Ogsaa kan man undertiden ønsle at spærre Dronningen inde nogen Tid, og det kan da ogsaa lade sig gjøre til enhver Tid. I Hedeegnene er det f. Ex. fordeelagtigt, at spærre Dronningen inde i et Buur, naar Trækket i Eftersommeren af Lyng og Boghvede skal til at begynde. Man opnaaer ved Dronningens Indespærring, at Ynglens Formerelse i nogen Tid standses. Det er en Regel, at Bierne, saasart man indespærrer deres Dronning, ansætter Viserceller og gjør Anstalter til af Arbeidsbiæg at skaffe sig en anden Dronning. Lader man Buret med den indespærrede Dronning blive liggende i Stadet, fodre Bierne dog gjennem Burets Tremmer den Indespærrede. Da der imidlertid hengaaer nogen Tid, inden der fremkommer en ung Dronning, og atter nogen Tid inden denne lægger Æg, ere Bierne under det bedste Træk kun i Besiddelse af ubetydelig Yngel og kunne saale

54

des anvende alle Kræfter til at indbære Forraad. Den unge Dronning bliver dog altid istand til endnu inden Vinteren at lægge saa mange Æg, at der i Stedet bliver tilstrækkeligt Folk at overvintre. Skulde den unge Viser ved Befrugtningsudflugten forulykke, har man dog altid den indespærrede Viser i Reserve; og selv om Bierne ganske undlade at skaffe sig en ung Viser, kan den gamle mod Trækkets Ophør frigjøres.

Ogsaa kan man i den sidste Halvdeel af Sommeren udtage af Staderne Dronningen med den Tavle, hvorpaa den findes, tilligemed de paa Sammeværende Bier, og føre dem over paa en anden Bistand i en mindre Kasse. Paa denne Maade conserverer man Dronningen, og kan man endnu dertil bringe een eller et Par Tavler med tildækket Yngel fra et stærkt Stade, er allerede her dannet et selvstændigt Folk. Dronningen, der i ethvert Tilfælde kan tjene som Reserve, vil dog endnu nogen Tid lægge Æg, hvorved da Befolkningen voxer, og skulde Stedet være for lidet at overvintre, kan det om Efteraaret forenes med Moderstadet igjen eller med et svagt Stade. Moderstadet skaffer sig snart en ung Dronning igjen. Paa denne Maade, som ogsaa ved ligefrem at dræbe den gamle Dronning ved Trækkets Slutning, kan man skaffe Staderne unge Dronninger til at indvintre, og disse ere da næste Aar mere frugtbare og om

55

Vinteren mere udholdende end de gamle. Man vinder idetmindste af Aflæggeren nogle gode nye Voxtavler.

8. Man holder let sine Stader frie for Dronevox (de Tavler, hvori de større Celler findes, som bruges til at udklække Dronerne i). Man behøver blot i den Tid, Tavlerne bygges, af og til at eftersee Staderne. Da Bierne i Reglen fra en Ende af - nærmest Flyvehullet - begynde at bygge Tavlerne, og disse blive kortere og kortere jo nærmere de komme Døren - naturligviis kun medens de bygges, thi færdige ere de alle ligelange - behøver man blot at lukke Døren op og kaste et Øie ind i Stedet, for strax at opdage, hvilke Tavler, der føre Dronevox. Disse udtages da og bortskjæres. De andre Tavler kunne skydes sammen, saa at den forkortede Tavle kommer nærmest Døren - Paa denne Maade undgaaer man at faae Dronevoxtavler i Stedet. Dronernes Antal indskrænkes da betydeligt - dog fremkomme altid nogle Droner, der enten udklækkes i Droneceller, som Bierne, al Omhu fra Biavlernes Side uagtet, dog faae Leilighed til at opføre hist og her, hvor der findes en lille tom Plads, eller som udklækkes i smaa Celler, hvis Laag Bierne hvælve, for at Dronen kan faae Plads nok i den lille Celle.

9. Man kan hurtigere og til enhver Tid opdage muligt tilstedeværende Sygdom hos Bierne;

56

saaledes kan man itide forebygge altfor stærk Omsiggriben af Sygdommen „Raadden Yngel". Man kan nemlig ved mindste Mistanke undersøge Stedet og, viser Sygdommen sig, borttage Dronningen. Idet Ynglingen da i nogen Tid indstilles, faae Bierne Leilighed til fuldkommen at rense Tavlerne. De indbære tillige megen Honning; den gamle Dronning kan medgives nogle Bier fra et andet Stade og, idet den erholder en tom Bolig, atter udvikle sin Frugtbarhed.

En Mængde andre Fordele frembyder Dzierzonstadet, men denne Bog, der er bestemt til at afløses af et udførligere Værk om Bierne, som jeg haaber at faae Leilighed til senere at forfatte, kan ikke inklude sig paa udførligt at omtale alle de enkelte Fordele ved denne fortrinlige Indretning af Staderne.

I Henseende til de forskjellige Slags Dzierzonkasser, der, efterat Dzierzons Opfindelse var bleven bekjendt, ere blevene foreslaaede og brugte, skal jeg ikke tillade mig vidtløftige Beskrivelser, der antages at vildlede mere end gavne. Jeg skal kun bemærke, at i Henseende til Materialet maa det foretrækkes, der er den daarligste Varmeleder, det er: der holder bedst paa Varmen. Saaledes maa Straa foretrækkes for det koldere Træ. Den oprindelige Trækasse er derfor paa nogle Steder bleven afløst af en Kasse af Straa. Jeg selv fabrikkerer nu næsten udelukkende Straakasser.

57

25

Men da Methoden fordrer fiirkantede Kasser, maa Straaet presses sammen, for ikke efter Bindingen at forandre sin Form. Alene med Hænderne vil man altsaa vanskeligt kunne binde dem, da de tillige maae være noget sværere i Straaet - 2 Tommer tykke i Straaet - end de almindelig brugte Bikuber. Da Træ paa mange Steder i Tydskland er ligesaa billigt og billigere end Straa, er det meget rimeligt, at Tydskeren foretrækker at have Bikasserne af Træ, men da dette Materiale her er meget dyrt, maae vi jo her bruge det billigere Straa. Træet skal desuden i Snedkerhaand, naar deraf skal fremgaae en god Bikasse, medens Straaet kan behandles af enhver Bondekarl. Træet kaster sig, udvider sig og revner eftersom Veiret er tørt, varmt eller Solen falder for stærkt derpaa; Straaet forandrer sig i ingen Henseende, og holdes Regn og Snee borte fra Staderne, kan det holde mangfoldige Aar. Kort sagt, endskjøndt Andre ere af stik modsat Mening, troer jeg at maatte anbefale hos os i Danmark Straaet til Bikassemateriale. Man kan ogsaa indrette sig Bikasser af ubrændt Leer, som dog ikke kunne flyttes fra det Sted, de eengang staae paa.

Istedetfor at lade sine Pinde - man kan ogsaa kalde disse Tavlebærere, da de bære Tavlerne - hvile paa to Lister, kan man lade dem med Enderne gaae ind i to Skurer, som kunne anbringes i Kassens

58

Sider, og denne Indretning ansees af de Fleste for bedre.

Istedetfor at have Kasser, der ikke ere indrettede til mere end eet Bifolk, kan man danne større Kasser, som man atter ved Skillerum kan dele i flere Rum, og kan man da i hvert af disse have et Bifolk. Saadanne Kasser med flere Fag have ligeoverfor de enkelte Kasser baade Fordele og Mangler.

Som Fordele kan anføres, at da een Væg (Skillerum met) benyttes af to Bifolk, spares der Materiale; da Biboligens ene Sidevæg (i Kasser til 2 Stader) vender ind til et andet Bifolk, kan den være af tyndere Brædder eller Straa, end om den skulde være Værn imod Veirliget; flere Bifolk opvarme hverandre gjensidig; ved at bore et Hul i Skillevæggen mellem de to Bifolk og holde dette tillukket med en Prop, kan man ved at udtage Proppen let forene to Bifolk, ligesom man ved at lade eet Bifolk beboe begge Naborum kan dele Stedet i to særsskilte Bifolk ved at lukke Communications hullet med Proppen og fordele Yngeltavlerne til begge de derved opstaaede Bifolk.

Som Mangler ved de dobbelte og fleerdobbelte Kasser maa anføres, at Boligerne blive for store og vanskelige at behandle; at man ofte maa lade nogle Rum ubesatte af mangel paa Bifolk til at besætte dem med, og at altsaa saadanne Biboliger, endskjøndt

59

anskaffede, ofte maae henstaae ubenyttede; at Operationer med eet Bifolk let foraarsage Forstyrrelse for de andre i samme Kasse xc.

Dersom man ikke vil flytte sine Bier fra den Plads, hvorpaa de engang staae, er det fordeelagtigt at bygge sig et Huus af Leer og Træ. Jeg har saaledes et større Huus til 42 Bistader, der alle boe i den hule Muur, som igjen er afdeelt i Rum ved Leerskillevægge. Et saadant Huus, som Enhver selv kan opføre sig efter en god Model, er paa Landet, hvor Leer og Straa haves, ikke meget bekosteligt.

Da der ved en Bibolig maa tages Hensyn til: at Bierne deri kunne med Lethed behandles, ved Siden af, at Boligerne ere sunde for Bierne baade Vinter og Sommer, er næst efter Materialet, hvoraf Boligerne fabrikeres, at tage Hensyn til Kassens indre Høide, Vidde xc. Man skjelner mellem Standere og liggende Dzierzonstader. Standere kaldes de Trækasser, der ere mere høie end dybe og derfor have 2 eller flere Rader Lister eller Fuger befæstede paa eller indskaarne i Siderne. Ere Tavlebærerne anbragte i en meget stor Afstand fra Kassens Gulv, ville Tavlerne ogsaa faae en tilsvarende Længde; men altfor lange Tavler blive igjen for tunge og rives let itu, naar de tages ud. At Tavlebærerne ligge i en Afstand af 11 " fra Gulvet, anseer jeg for meest passende, ligesom at Kassens Brede er 9 ", thi

60

for korte Tavler ere igjen mindre anbefalelige af andre Grunde - Dronningen kan i en større Udstrækning Uhindret vedblive Æglægningen xc. -. Ved Standerne ligge da flere Rader Tavlebærere i Etager over hverandre, saaledes at de øverste Tavlers nederste Deel staaer paa de nedenfor liggende Tavlebærere eller paa de Brædder, som bedække dem. De liggende Stader have større Dybde (Længde) end Høide og derfor kun een Rad Tavlebærere. Da disse Staders Dybde vanskeliggjør Arbeidet ved Udtagningen af de længst fra Døren værende Tavler, har man meget ofte foruden den ene Dør endnu een i Kassens modsatte Ende. Altsaa er Flyvehullet anbragt i denne sidste Dør. Man er da istand til at komme til Tavlerne fra to hinanden modsatte Sider.

Standerne have deres gode Sider saavel som de liggende Stader, og medens den ene dygtige Biavler foretrækker denne Art Boliger, foretrækker den anden, ligesaa dygtige Biavler, hiin. Sagen er, at begge ere meget brugelige og at man slet ikke skal være ængstelig for at gjøre Valget imellem dem. I Standerne sidde Bierne kanskee varmere om Vinteren, da Varmen trækker opad; ligeledes samle de foroven i Reglen den reneste Honning, hvorfra denne da kan udtages; men Standernes Høide gjør ofte, at den er mere vaklende, ligesom de flere over hverandre anbragte Pinderader gjør den lidt mere sammensat. Er

61

hele den store Dør for Standeren eet Stykke, kjøles Stadet meget af, naar denne Dør ved at udtages blotter saa stor en Deel af Tavlebygningen, og da Døren vanskelig slutter tæt, undviger dog let Varmen foroven; ligesom Bierne ikke faae Lov til at sidde øverst oppe i Stadet, dersom man om Efteraaret borttager Honningen fra det øverste Rum, da dette igjen maa afgrændses fra det nedenforværende Rum og for Varmens Skyld udstoppes med Halm, Spaaner eller Deslige.

De liggende Stader have det Fortrin, at de ere noget simplere; at Dørene ere mindre og, da den ene Dør enten ganske maa mangle eller være lufttæt tilklinet for at undgaae Træk, kan man uden stor Forstyrrelse for Stadet operere fra den anden Dør. Dersom det liggende Stade er af varmt Materiale, overvintre Bierne ligesaa godt i det.

Jeg lader nu forfærdige liggende delelige Dzierzonkasser af Straa, som fabrikeres paa en lille

Maskine af Træ. Ved Hjælp af en saadan Maskine forfædages disse Kasser meget let af enhver Arbejdsmand, og jeg anseer det for ikke uvigtigt, at man overalt paa Landet vænner sig til, af det let overkommelige Materiale, Straa, at forfærdige sig sine Dzierzonkasser. Paa en saadan Maskine, som kan haves for 15 Rd., kunne forfærdiges Hundreder af Kasser, og Maskinen kan staae i enhver Huusmandsstue.

62

Efter at have i Korthed omtalt det Vigtigste, der af Landmanden bør kjendes om Biavl, skal jeg endnu vedføie nogle Bemærkninger, som tildeels ere Forkortelser af det Foregaaende, tildeels korte Bemærkninger, som i denne Bog ved vidtløftig Beskrivelse vilde indtage for stor Plads.

Tidligere brugtes her udhulede Træstammer til Biboliger, disse bruges endnu meget i Polen, Rusland, Bøhmen og flere Lande.

Naar Dronningen befrugtes af Dronen, fyldes derved en lille Blære i Dronningens Bagliv med Dronens Sæd. Blæren ligger tæt ved den Canal, hvorigjennem Ægene passere naar de lægges. Dersom Æget idet det passerer Sædblæren optager nok saa lidt af Sæden, er det befrugtet, og der opstaaer en Arbejdsbi eller Dronning deraf. Optager det intet af Sæden, forbliver det ubefrugtet og der fremkommer en Drone deraf. Ved gamle Dronninger hænder det, at Sædblæren udtømmes og alle Æg følgerlig forblive ubefrugtede, dette kan ogsaa skee derved at Dronningen trykkes; ogsaa den unge Viser, om den fødes paa en Tid, da ingen Drone findes, som kan befrugte den, lægger ubefrugtede Æg.

Bierne overvintre undertiden to Dronninger, hvoraf da den ene i Reglen er gammel og ufrugtbar og dræbes om Foraaret.

63

Man skjelner mellem to Slags Droner, der fremgaae af Droneæg, som ere lagte i smaa Celler. Dersom Bierne hvælv Laaget over denne Yngel, blive Dronerne af almindelig Størrelse, da de faae mere Plads; gjøre Bierne Laaget fladt, blive Dronerne af mangel paa Plads ikke større end Arbejdsbier - disse sidste Droner ere sjældne.

Arbejdsbierne lægge meget sjælden Æg saa længe der forefindes en Dronning i Stedet. Er et Stade viserløst, hænder det, at Bierne udkaare sig en Arbejdsbi til Herskerinde - da denne kun kan frembringe Droner, gaaer Stedet snart ud.

Ved at bygge en Visercelle over et i en Arbejdsbicelle lagt befrugtet Æg samt ved at pleie den fremkomne Larve ligesom en Dronningelarve kunne Bierne skaffe sig en Dronning. Endogsaa efter at Æget er blevet Orm, og denne 3 à 4 Dage gammel, kan der opstaae en Dronning af denne ved Biernes Omhu og Pleie.

Sværmingen udgaaer snart inde fra Bierne i Stedet, snart fra de udenfor liggende Bier.

Dronningen kan blive fem Aar gammel, men er sjælden god og frugtbar saa længe. Arbejdsbien ældes mest, naar den arbejder mest - den bliver neppe ældre end 9 Maaneder. Dronen lever i Reglen kun 3 a 4 M aaneder.

Arbejdsbien udvikles fra Æget af i 19 à 21

64

Dage; Dronningen i 17 à 19 Dage og Dronen i 23 à 24 Dage.

Dronen kan ikke stikke af mangel paa Braad og Giftblære. Dronningens Braad kan ikke vel trænge ind i Menneskets Hud. Dog stikker Dronningen andre Dronninger. Dzierzon fortæller det Tilfælde, at en af et Bifolk fordreven Dronning, som han indespærrede i et lille Buur, dræbte alle de enkelte Bier, han indlod til Den; formodentlig fordi den ansaae dem, som hele Folket, for Fjender.

I et Stade, der angribes stærkt af Utøi, lider Dronningen ofte allermost. Ogsaa kan denne være heelt bedækket deraf, uden at de andre Bier lide synderligt.

Unge Dronninger flyve ikke ud til Befrugtning, før de føle sig som Enehersker i Stadet. Blive de ikke frugtbare ved første Udflugt, flyve de oftere ud. Fødes de paa en Tid, da der ingen Droner forekomme, blive de dog ikke ufrugtbare, men producere kun Droneæg. Ofte kan man iagttagte, at den fra Befrugtningsudflugten tilbagevendende Dronning har Baglivet opspilet og Dronens Lem siddende deri. 48 Timer efter Befrugtningen begynder gjerne Dronningen at lægge Æg; dog lægger den ofte de første Dage kun Droneæg. Undertiden varer det flere Dage, inden Dronningen taber Dronens Lem af sin Moderskede; Bierne pleie ogsaa at hjælpe Dronningen af dermed.

65

Naar man i et lille Messingtraadsbuur indespærret et Stades frugtbare Dronning, pleie Bierne de tre Gange af fire at ansætte Viserceller. Bierne blive mere og mere fremmede for deres Dronning, som henlægges i Stadet indespærret i Buret, jo længere Indespærringen varer. Vil man gjengive Stadet sin Dronning, tør man ikke uden videre lade den løs, men maa tilklæbe Burets Indgang med en lille Voxplade; Bierne befrie da selv Viseren ved at bide Voxet itu. Ved mindre Forsigtighed risikerede man let, at Dronningen, idet den løb ind blandt Bierne, blev, ligesom en fremmed Dronning, ihjelstukken. Bliver Dronningen over en Maaned indespærret, formindskes Befolkningen i Stadet meget.

Viserløft er et Stade, som ikke alene ikke har en Viser, men heller ikke er istand til at forskaffe sig en. Altsaa er et Stade, der har Viserceller besatte med Æg eller mere udviklet Yngel, ikke viserløst. Viserurigtigt kaldes et Stade, hvis Dronning kun lægger ubefrugtede Æg.

I viserløse Stader lægge undertiden een eller flere Arbeidsbier Æg. Droneyngel i smaa Celler kaldes Pukkelyngel. En Dronning lægger, selv om den er ubefrugtet, sine Æg regelmæssig. Er Pukkelynglen ansat regelmæssig, antages Stadet at være viserurigtigt. Staaer Pukkelynglen uregelmæssig,

66

hidrører den gjerne fra en Arbeidsbi, og Stadet antages for viserløst.

Biernes bedste Foder er reen Honning. Fodres for at skaffe Bierne Vinterfod er, maa Foderet helst være ikke vandblandet og fremsættes for Bierne inde i Stadet i større Portioner; dog ikke senere paa Aaret, end at Bierne kunne tildække Honningen i Cellerne med Vox. Fodres pr. Speculation, det er, for at forhøje Biernes Livlighed og Dronningens Frugtbarhed, skeer det helst med smaa Portioner Honning, fortyndet med lunket Vand. Man maa sørge for, at intet Foder spildes paa Flyvebrædtet eller flyder ud af Stadet, for at ikke Rovbier skulle lokkes til. Man kan indsætte Foderet paa en lille Tallerken eller i en lille udhulet Træpind. Man fodrer helst om Aftenen. Foruden med Honning kan ogsaa fodres med alleflags Sukker, helst opløst i Vand. Med Meel kan ogsaa fodres udenfor Bistanden, idet Bierne da bære det ind selv - dette er gavnligt om

Foraaret, for der findes Blomster.

Rovbier ere ikke en egen Art af Bier. Ethvert Stades Bier kunne blive Rovbier, naar Stadet føler sig kraftigt og der gives Leilighed til Røveri. Viserløse Stader, som kun slet forsvare sig, ere i kort Tid fundne af de andre Bier og udsatte for Røveri. Ligeledes ere altid svage Stader udsatte derfor - derfor forener man heller to svage, end man udsætter

67

sig for Røveri. Ere Bierne førft blevne vante til Røveri, anfalde de meget snarere endnu flere Stader. Det bedste Middel mod Røveri er, altid at holde stærke Bifolk, ikke at tillade at der forefindes nogen anden Aabning paa Biboligerne end Flyvehullet, og at selv dette ikke er for stort; to à tre Tommer bredt og saa høit, at en Bi med Lethed kan passere ud og ind, maa Flyvehullet helst være.

Rovbier kjendes let paa deres ængstelige Flugt frem og tilbage ved Flyvehullet. Men ere de først blevne talrigere og mærke at de have Magten over det Stade, de røve fra, flyve de rask ud og ind. Man anbefaler at omskifte det svage Stade, hvorfra der røves, uden at Stadet er istand til at gjøre Modstand, med det Stade, der røver fra det. Det svage Stade vinder da endeel Bier, som det stærke mister, derved hjælpes hiint frem og dette taber Modet til at røve. Man gjør strax Flyvehullet mindre ved det svage Stade, naar man mærker at Rovbier søge at trænge ind. Man kan forøge det svage Stades Forsvar ved at fodre det om Natten med Honning. Man kan undertiden afholde Røverne, ved at indgnide det svage Stades Flyvehul med Hvidløg eller Bigift. Ved at indlægge lidt Moskus en Nat over i det svage Stade, faaer dette Stade, og af det igjen de den næste Dag indtrængende Rovbier Moskuslugt, og disse modtages da

68

ikke mere af deres eget Folk. Man kan ogsaa bortflytte det svage Stade til en anden Bistand og der forstærke det efterhaanden. De vante Røvere finde det da ikke mere, og inden andre Bier opdage det, har det faaet bedre Mod og Kræfter. Ikke Eieren af det Stade, hvorfra der røves, men Røvernes Eier har Grund til at være vred. Thi den, der holder viserløse og usle Stader, er selv Skyld i Røveriet, og den, hvis Bier faaer Vane til at røve, kan selv siden lide Skade ved de samme Bier.

I Besiddelse af Dzierzonstadet kan man til enhver Tid høste Honning af Stadet, idet man blot behøver at udtage Tavler, som ere fyldte med Honning. Man kan om Efteraaret borttage den overflødige Honning og dog overlade Bierne nok til Vintren. En Tavle af den af mig brugte Dimension, 11 Tommer lang og 9 Tommer bred, veier om trent 5 $\frac{1}{2}$. Bierne behøve om Vintren omtrent 25 $\frac{1}{2}$ Honning, altsaa ere 5 saadanne Tavler tilstrækkelige. Man kjender jo i Dzierzonstaderne Antallet af Tavler og er saaledes istand til at beregne Stadets Honningforraad nøie. Ved de almindelig brugte Kuber, pleier Landmanden, naar Kuben bliver for lille, at sætte en Straaring under eller ogsaa en Trækasse. Stadet bliver derved større, men man kan ikke alligevel uden stor Vanskelighed og Skade for Bierne høste nogen Honning, thi i Undersatsen

69

forefindes i Reglen intet eller lidet, men kun tomt Vox. I Magazinstaderne, der bestaae af lutter Ringe eller Kasser satte ovenpaa hverandre, kan man noget lettere skaffe sig endeel Honning, nemlig ved at afskjære den øverste Ring eller Kasse - da Bierne gjerne have den meste Honning øverst i Stadet. Det er næsten en Regel uden Undtagelse at Bierne have Ynglen i Sommertiden i Nærheden af Flyvehullet. Derfor er det let at erholde Honningen fra Dzierzonstaderne, naar disse

ere liggende Stader med Flyvehullet i den Døren modsatte Ende af Kassen, thi da ere Honningtavlerne nærmest Døren.

Naar Honningtavlerne skulle høstes, tages de ud een efter den anden, Bierne vidskes af dem med en Fjedervinge, og man har dem da fuldkommen frie for Bier. Herved høstes Honningen ganske reen og har da mere Værdi end den, der almindeligviis vindes her i Landet.

I Henseende til at beskytte sig mod Bistik skal jeg gjøre opmærksom paa, at et kraftigt Middel er at ryge Tobak, naar man behandler Bierne. Man kan ogsaa tage en Hætte paa Hovedet. Hænderne maae dog altid være frie, da man ellers er for geneert i Brugen af dem. Naar Bierne sværme, stikke de ikke; og naar man undgaaer at støde til Staderne, slaae efter Bierne med Haanden, bevæge sig hurtigt imellem dem, stille sig foran Stadernes Flyvehul,

70

naar Bierne flyve, gaae til Bierne naar man er svedig xc., stikke de meget sjælden; ogsaa maa man passe paa ikke at aande paa Bier, da de i Reglen saa ville flyve ind i Ansigtet strax og stikke. Jo mere gunstigt Veiret er for dem, desto lettere vise de sig stiklystne; medens de flyve i Boghveden, ere de i Reglen værst. Ved første Udflugt om Foraaret ere de meest tamme og tænke ikke paa at stikke.

Dronningeburets Form og Udseende er temmelig ligegyldigt; igjennem et lille Hul, der kan lukkes med en lille Træskyder, maa Dronningen kunne indog udlukkes. Størrelsen af Buret er som en Valdnød.

Det om vindes med Staal- eller Messingtraad, saaledes at Bierne igjennem Traadenes Mellemrum kunne fodre Viseren. Dersom Buret er 1 1/2 Tomme langt og 1 Tomme bredt, er det mest passende til at stille ovenpaa Tavlebærerne.

I et Viserbuur kan man ogsaa lade de unge Dronninger, som endnu ere i Cellerne og ønskes opbevarede som Reserve, udklækkes, idet Buret da lægges paa et varmt Sted i Stadet. Det tomme Rum over Tavlebærerne i et Dzierzonstade kan man om Eftersommeren give Bierne Adgang til og lade dem udbygge for at de kunne sidde varmere. Forbliver Rummet tomt, maa man udstoppe det med Halm for Varmens Skyld.

Det Brædtstykke, som skydes ind i Stadet for

71

at formindske Rummet, kaldes Indskudsdør, og mellem denne og Døren stoppes ogsaa om Vintren ud med Halm eller Høvlspaaner.

Bistaderne maae ikke være udsatte for den brændende Sols Straaler, hverken Vinter eller Sommer. Man maa helst tildække dem med Halm eller Græstørv mod Kulden. De maae staae paa et roligt Sted og ikke være for meget udsatte for Blæst. Røg og ilde Lugt lide Bierne ikke, og et tørt Sted at staae paa er nødvendigt for Bistaderne.

Jeg raader til at købe Bier om Efteraaret, fordi man i Reglen ei vil kunne faae dem tilkjøbs, naar Eieren førft har overvintret dem. Vægtige Eftersværme med mange Bier ere at foretrække for gamle Stader og Forsværme. Stader med mørkebrune eller sorte Kager købe man ikke.

Man maa ikke flytte indkjøbte Bier paa en Tid da Bierne endnu flyve ud, med mindre deres tidligere Stand Plads er 1 1/2 Miil fjernet fra det Sted, de flyttes til. I Frostveir maa man være meget forsigtig med at flytte Bier, da et Stød til Boligen let foranlediger, at endeel Bier falde ned paa Gulvet i Boligen, hvor de da i Frostveir stivne og omkomme. Man maa ikke tillade Solen om

Vinteren at skinne paa Flyvehullet, da derved Bierne lokkes ud og stivne af Kulden.

72

Bier, som ere stivnede af Kulde i 24 à 48 Timer, kunne endnu bringes tillive igjen. Man bringer dem i et opvarmet Værelse og bestænker dem med lunket fortyndet Honning. Dog taber Dronningen ved Kulden i saadanne Tilfælde ofte sin Evne til at lægge befrugtede Æg, om den endog siden er istand til at frem bringe Droneæg.

Som Surrogat for Honning kunne Bierne fodres med megen Lethed om Vintren med Candissukker. Man maa i store Stykker indlægge dette i Nærheden af Biernes Vintersæde. Naar man fodrer om Foraar og Sommer, koges det med Vand og rækkes Bierne flydende. Da Bierne dog vanskeligt kunne opløse den haarde Candis uden Hjælp af Vand, maa man, naar det for Kulden kan lade sig gjøre, enten ifald man har de gamle Bikuber og ved at skjære et Hul i Toppen har anbragt Sukkeret øverst, i hvilket Fald Hullet da omhyggelig maa lukkes igjen - af og til befugte Sukkeret ved at bedække det med vaade Klude, eller - ifald man har Dzierzonkasser, hvori Sukkeret er lagt ovenpaa Tavlebærerne og Rummet da igjen tæt stoppet - indhænge til Bierne en Voxtavle med reent Vand, som igjen fyldes, naar den er tømt.

Naar Bierne kunne flyve ud kan man fodre dem med Honning, som er mindre god, endogsaa suur og halvfordærvet. Man maa da helst lade

73

Bierne selv bære det ind, de ønske, idet Honningen hensættes i Nærheden af Bistanden.

At plante lidt for sine Bier har ingen Betydning. Men kan man beplante flere Tønder Land med Piil, Poppel, Hindbær, Stikkelsbær, Solbær, Frugtræer og Deslige eller tilsaae større Stykker med Boghvede, Sennop, Raps, Reseda xc., da vil det naturligviis kunne være nyttigt for Bierne.

Rødkløver forstaae vore Bier ikke at skaffe sig Honningen af, men Hvidkløveren er fortrinlig. Hvor Skove, Heder og Moser støde sammen, trives Bierne bedst.

En kort beskrivelse as de Arbeider, der ere at udføre i de forskjellige Maaneder

Januar.

Bierne maae frem for Alt være godt beskyttede mod Kulden og ganske befriede for Forstyrrelser enten af Mennesker eller Dyr.

Februar.

Denne Maaned er hos os i Reglen ikke mildere, men ofte strengere end den foregaaende. Om Bierne gjælder derfor det Samme, som er anført for forrige

74

Maaned. I denne Maaned begynde stærke Stader at yngle.

Marts.

I Marts indfinde sig ofte milde og solrige Dage, paa hvilke Bierne første Gang flyve ud og rense sig for deres Ureenlighed fra Vintren. Man maa da ombytte deres Standbrædt med et andet for derved at borttage de døde Bier og hjælpe Bierne med at rense deres Bolig. I godt Veir kunne Bierne ofte indbære Blomsterstøv fra Hasselnødden og Ellen, og der ansættes i de fleste Stader Yngel. Man holder Flyvehullerne ikke for vide, thi nu tager Røveriet sin Begyndelse. De Stader, som efter den første Udflugt vedblive Til ud paa Aftenen at være urolige, ere viserløse og forenes med et andet Stade ; thi da der endnu ingen Drone findes, kan det ikke nytte at give et viserløst Stade

Yngel, hvoraf det skal udklække en Viser. Bierne forbruge i denne Maaned meget Vand, hvorfor man maa sørge for, at saadant forefindes paa et roligt og vindfrit Sted tæt ved Bistanden. Man maa ikke uden at Bierne lide Nød fodre i denne Maaned, eller paa nogen Maade befordre Biernes Yngledrift. Ved Dzierzonstader kan man let forstærke svage, viserrigtige Bifolk, ved at indhænge Yngeltavler fra andre Stader til dem. I denne Maaned kan man omsætte sine Bistader, for de have

75

holdt deres første Udflugt, og give dem den Plads, de skulle have for Sommeren.

Vil man i denne Maaned overføre et Dzierzonstades Bifolk til en anden Kasse, er det temmelig let, da der endnu ei forefindes megen Yngel i Stedet. Den nye Bolig maa være forsynet med det fornødne Vox. De besatte Yngeltavler i den forladte Kasse kunne da indhænges til svage Stader for at forstærke dem.

April.

Er Veiret godt, indbære Bierne i denne Maaned Blomsterstøv fra Piil og Poppel og de ansætte megen Yngel. I Egne, hvor Bierne skulle indbære deres meste Forraad om Forsommeren - de frugtbare Egne - maa man i denne Maaned arbeide hen til at drive Ynglen frem ved stadig Fodring. Er Veiret godt kan man fodre i det Frie, ved at henstille fortyndet Honning i flade Truge i Nærheden af Bistanden. Dog maa der være sørget for, at Bierne kunne paa en let Maade erholde Foderet uden at blive klæbende ved Honningen. Kunne Bierne ikke flyve ud, maa man fodre dem i Kuberne og sørge for at de ikke komme til at lide Vandmangel. De Tavler med Blomsterstøv, som man har gjemt fra Efteraarets Honninghøst, bør man nu indstille til de Stader, som behøve dem. Man kan ogsaa fodre i det Frie med Rug - og Hvedemeel.

76

Man kan stoppe Dronetavler fulde dermed og henlægge dem i en Kasse eller Kube, saa hente Bierne selv Melet. I Hedeegne tør man ikke endnu gjøre noget for at befordre Ynglen, men naar man har hjulpet Bierne med at rense Stedet, lader man dem i Ro. Kun i Tilfælde af virkelig Nød maa man fodre. Ved Omskiftning af Standbrædtet maa man omhyggelig kline igjen om Kuben, da Luften er raa, og Ynglen behøver Varme.

Mai.

I Aaringer, hvor Foraaret kommer tidligt, sværme Bierne alt i Mai. De indbære en stor Mængde Honning og Blomsterstøv og yngle stærkt. I godt Veir kan man saaledes overlade Bierne til sig selv. I vedholdende Kulde og Blæst maa man fodre for at vedligeholde Ynglens Udvikling, da Staderne nu fylde sig bestandig mere med Yngel, og der behøves meget Honning til Foder.

I Skovegne samle Bierne en stor Mængde Honning i denne Maaned af Blaabærbusken. Frugttræerne blomstre i denne Maaned og give Bierne rigelig Næring saavel som en Mængde Skovtræer. I denne Maaned kan man, naar Veiret er gunstigt, begynde at danne Aflæggere. Derfor maa man fra Begyndelsen af Mai see til bestandig at have tildækkede Viserceller i Reserve. Man kan gjøre smaa Tromlinger og derved foranledige Dannelsen af unge

77

frugtbare Dronninger. Det er dog navnlig ved Dzierzonstader, man i denne Maaned med Fordeel kan skaffe sig Aflæggere med unge Dronninger, idet en Yngeltavle med paasiddende Bier kan omflyttes til en anden Bistand og uddanne sig til et selvstændigt, kraftigt Folk. 14 Dage efter at

Tromlingen er gjort - man maa i denne Maaned ikke tage for mange Bier bort fra Stedet med en Tromling - hører man i Reglen de unge Dronninger tyhte og qvae, og man kan da vente Eftersværme eller selv aftromme dem.

Juni.

I denne Maaned sværme Bierne gjerne, dersom den er varm og ikke for tør. Man fatter sværmene i Dzierzonkasser, der ere forsynede med Tavlebærere og derpaa klinede Voxstrimler af Arbeidsbiceller. Er man i Besiddelse af tomme Voxtavler, maa man helst forsyne sværmene med Tavler, da de saa trives bedre. Forsværmene, som have en gammel, frugtbar Viser, kunne da strax flaae Yngel an. Og Bierne kunne ogsaa strax begynde at indbære Honning. At fodre i nogen Tid de unge sværme vil altid være fordelagtig og hjælpe til hurtig at gjøre dem stærke. Faaer man ogsaa Eftersværme i denne Maaned, er det fordelagtig ikke alene at give dem tomme Tavler i deres Kasse, men ogsaa at indhænge til dem fra folkerige Stader nogle Yngeltavler med tildækket

78

Yngel, og nogle Dage efter en Tavle med befrugtede Æg, for at Bierne deraf kunne opklække sig en Dronning, ifald deres egen skulde gaae tabt ved Befrugtningsudflugten.

Juli.

Sværmningen vedbliver i denne Maaned. Man har at passe paa, at Moderstaderne i denne Tid befries fra det altfor gamle Vox. Tillige maa man nøie vogte paa, at de ikke blive viserløse. Naar anden Sværm er udgaaet af Moderstaden, og deri ikke mere findes Yngel af stor Udstrækning, kan man enten udskjære endeel af det sorteste Vox, som Bierne da snart igjen opbygge, dersom de ere viserrigtige, eller rettere: man maa paa denne Tid gjøre en Overgang fra de gamle Kuber til Dzierzonstaden. Frem gangsmaaden vil bedst være, at man forsyner en Dzierzonkasse med tomme Tavler, som ere hvide og unge, udtrommer Kubens Bier, hvorved man tillige overbeviser sig om, at de have Viser, og lade dem gaae ind i Dzierzonkassen, som da stilles paa Kubens Plads. Det gamle, sorte Vox i Kuben kasseres, og den Yngel, som endnu maatte forefindes deri, kan indsættes til et Stade, indtil den er udløben. Bierne i Dzierzonkassen kunne nu let forsynes med et Par Yngeltavler. I Hedeegnene er Juli den egentlige sværmemaaned.

79

August.

I denne Maaned sværme Bierne endnu i Hedeegnene og indbære megen Honning fra Boghveden og Heden. Man vogter paa Viserløshed. I denne Maaned er det, især i Hedeegnene, fordeelagtig at borttage de ældre Dronninger, for at Bierne kunne opklække sig unge, medens der endnu findes Droner til at befrugte dem. I de bedre Egne ere Bierne i denne Maaned tilbøielige til Røvri, ligesom i Marts og April, og man maa derfor iagttage de fornødne Forsigtighedsregler. Dronerne dræbes for Størstedelen i denne Maaned; de Bifolk, som dræbe Dronerne, ere at ansee for gode og iorden. I bedre Egne, hvor paa denne Tid ikke mere Honning forefindes i Marken, erholder man undertiden i denne Maaned Bettelsværme (Hungersværme); disse maae forebygges ved itide at styrke eller forene svage Stader. Man sørger for, at de døde Droner ikke tilstoppe Flyvehullet med deres tykke Legemer.

September.

I denne Maaned ophører Aarets Honninghøst; derfor ere nu alle stærke Bifolk tilbøielige til

Røveri, som man maa være betænkt paa at forebygge. Have de øvrige Stader i denne Maaned ingen Droner længer, og man seer, at saadanne forefindes hos enkelte, ere disse at ansee for mistænkelige og maa undersøges nøie. I denne Maaned maae gode Stader

80

have Yngel, og de, som ved en nøiagtig Undersøgelse vise at mangle denne, maa helst ophøre at existere som selvstændige Folk. Man forener det svage Stade med et andet; at man borttager den ene - ældste - Dronning, er en Selvfølge. Ved Honningtavlernes Sortering opbevarer man - ved at nedlægge i Krukker og paahælde reen flydende Honning - omhyggelig de med Blomsterstøv fyldte, for at kunne i Foraaret benytte dem til at give de svagere Bifolk.

October.

De Bier, som i denne Maaned flyve ud for at indsamle nogen Blomsterstøv fra den ofte endnu blomstrende Agerkaal, omkomme for en stor Deel enten ved at blive Hængende i Spindelvæve, som paa den Tid forefindes allevegne i Masse, eller de stivne af Kulde, naar Solen skjuler sig bag en Sky. Da Bierne i denne Maaned have liden eller slet ingen Yngel, kan dette Tab ikke øieblikkelig erstattes. Det er derfor langt bedre at have et varmt Foraar end et varmt Efteraar; hos os er det dog gjerne omvendt. Vil man aldeles kassere Stader for at høste deres Forraad eller for at tilintetgjøre en alt for gammel Tavlebygning, maa man dog skaane Bierne, idet man tildeler de andre Bifolk dem. Dronningen kan man med et Par Hundrede Bier opbevare i en lille tynd Trækasse med Honningtavler i.

81

Kassen anbringes i en stærk befolket Bikasse i Nærheden af Biernes Vintersæde, men naturligviis uden at have nogen Communication med Stadets Bier. Den lille Kasse maa have et eget Flyvehul. Tidligt i Foraaret maa Dronningen da have en større Bolig og flere Bier.

November.

I denne Maaned ønske Bierne helst Ro. Dog seer man dem endnu paa varme Dage spille for, ja endog indbære Blomsterstøv. Hvepser søge endnu at stjæle nogen Honning, ogsaa Muus ville trænge ind. Man maa dække Bierne til saaledes, som de skulle staae om Vinteren. Flyvehullet kan ved et forsat Blik, hvori findes saa store Huller, at Bier, men ei Muus, kunne passere dem, lukkes for Muus.

December.

I denne Maaned ere Bierne i fuldkommen Vinterro og forlange kun at være uforstyrrede. Hvor man er i Besiddelse af tørre Kjældere, stiller man i denne Maaned sine Stader derind, hvor de da kunne forblive i Ro til Foraarsvarmen indfinder sig.